

ΜΑ·Ι·ΟΥ ΙΒ΄
Μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν
ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ
Ἐπισκόπου Κωνσταντίας

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

Εἰς τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἰστῶμεν Στίχους ς΄, καὶ ψάλλομεν Στιχηρὰ Προσόμοια τῆς Ἑορτῆς γ΄ καὶ τοῦ Ἁγίου γ΄.

Στιχηρὰ τοῦ Ἁγίου.

Ἦχος δ΄. Ἐδωκας σημείωσιν.

Νόμος ὁ ἐν γράμματι, παιδαγωγὸς σοὶ γεγένηται, εἰς Χριστὸν Ἐπιφάνιε, δεικνὺς τὴν ἀστράψασαν, τοῦ Σωτῆρος χάριν, τῆς θεογνωσίας, προγραφομένην μυστικῶς, καὶ τυπουμένην διαφανέστατα· ἦνπερ καὶ ἐφανέρωσας, ταῖς διδασκαίς σου πανεύφημε, τηλαυγῶς ἐκτιθέμενος, τὰ θεόπνευστα δόγματα.

Νόμου τοῦ τῆς χάριτος, καταγγελεὺς ἐχρημάτισας, Θεοφάντορ μακάριε, φωτίζων τὰ πέρατα, ταῖς τῶν σῶν δογμάτων, θείαις δαδουχίαις, καὶ τῶν αἱρέσεων θερμῶς, τὰς γλωσσαλγίας καταστρεψάμενος, πανσόφως ἐστηλίτευσας, διδασκαλίαις Πανόσιε, καὶ τὸ κάλλος τὸ ἄχραντον, τὸ τῆς πίστεως ἔδειξας.

Οβίος ὁ ἐνθεός, τῷ ὀρθοδόξῳ φρονήματι, συνδραμῶν παρεσκεύασε, τελεῖν τὰ θαυμά-

σια, καὶ δαιμόνων θράσος, Πάτερ ἀπελαύνειν, καὶ νοσημάτων χαλεπῶν, τὰς ἀλγηδόνας παύειν ἐντεύξεσι καὶ χάριτι κοσμούμενον, ἱεραρχίας σε ἔδειξεν, Ἰησοῦς ὁ φιλόανθρωπος καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔτερα Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἀθανασίου Σιμωνοπεριτίου.

Ἦχος δ΄. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσιν.

Τὴν τοῦ Λόγου θεότητα, ἐπιγνοὺς Ἐπιφάνιε, τῆς Τριάδος γέγονας μύστης πάνσοφος· καὶ φωτισθεὶς τῷ βαπτίσματι, υἱὸς Θεοῦ γέγονας, καὶ μερὶς τοῦ Ἰησοῦ, ὄν ζητῶν μανικώτατα, κατεμάκρυνας, ἐν ἐρήμῳ στρουθὸς καθάπερ ἄλλος, καὶ ἐνδέδυσαι θεόθεν, τὴν πανοπλίαν τοῦ Πνεύματος.

Ὡς Σαοὺλ Ἐπιφάνιε, ἐκ Θεοῦ ἐπιλέλεξαι, καὶ τῆς Κωνσταντίας θρόνον ἀπέληφας, ἐνθα σοφῶς κατεποίμανας, λαὸν τὸν χριστῶνυμον, καὶ ὡς θεῖους συνεργούς, ἔχων Πάππον καὶ Τύχωνα, σὺν τῷ Φίλωνι Ὀρθοδόξων δὲ πίστιν ἐδραιώσας, ἄλλος πέφυκας Βαρνάβας, καὶ ἀληθῆς ἰσαπόστολος.

Ταῖς Γραφαῖς ἐντρεφόμενος, καὶ τὸν νοῦν καθαιρόμενος, τῇ ἀσκήσει γέγονας Ἐπιφάνιε, θησαυρισμὸς τοῖς πιστεύουσι, διὸ καὶ αἰρέσεων, διεξήλεγξας στεβρῶς, τὸ σαθρὸν θείοις λόγοις σου, καὶ τὴν ποιμνὴν σου, ἀληθείᾳ τῇ πίστεως ἐκθρέψας, καὶ πολλαῖς θαυματουργίαις, τοὺς νεοφύτους ἐστήριξας.

Δόξα... Ἦχος β'.

Εὶ καὶ Μωσαϊκοῖς νόμοις ὑπέκυψας, τῆς Ἰουδαϊκῆς λατρείας ὑπάρχων βλάστημα, ἀλλ' ἡ χάρις Πάτερ ἢ τοῦ Χριστοῦ ἐν σοὶ ἐπιλάμπασα, μαθητὴν τῆς εἰρήνης τοῦ Εὐαγγελίου σαφῶς ἀπειργάσατο· ἐντεῦθεν ὡς ἀγγίνους, τῶν ἀμφοῖν διαθηκῶν, κατὰ νοῦν εἰληφῶς ἐκβασιν, ὡς ἐκ δουλείας, εἰς ἐλευθερίαν μεταβέβηκας, δι' ἧς ἰκέτευε ἡμᾶς, λυτρωθῆναι τῆς τυραννίδος τοῦ ἐχθροῦ, καὶ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Εἴσοδος. Φῶς ἰλαρόν. Τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. ι' 7, 6 γ' 13-15 ἡ' 6, 34, 35, 4, 12, 14, 17, 5-9 κβ' 21, 19 ιε' 4).

Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων, καὶ εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ. Μακάριος ἄνθρωπος, ὃς εὔρε σοφίαν, καὶ θνητός, ὃς εἶδε φρόνησιν. Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. Τιμιώτερα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν· οὐκ ἀντιτάσσεται αὐτῇ οὐδὲν πονηρόν· εὐγνωστός ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτὴν· πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν. Ἐκ γὰρ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη· νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ.

Τοιγαροῦν ἀκούσατέ μου, ὦ τέκνα, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ. Καὶ μακάριος ἄνθρωπος, ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει. Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς, καὶ προῖμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. Ὅτι ἐγὼ ἢ Σοφία κατεσκευάσα βουλήν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν, ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Ἐμὴ βουλή καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσι χάριν.

Νοήσατε τοίνυν, ἄκακοι, πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαιδευτοὶ ἔνθεσθε καρδίαν. Εἰσακούσατέ μου καὶ πάλιν, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίγω ἀπὸ χειλέων ὀρθά. Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσῃ ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλη ψευδῆ. Μετὰ

δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα εὐθεᾶ ἐστὶ τοῖς νοοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσι γνῶσιν. Διδάσκω γὰρ ὑμῖν ἀληθῆ, ἵνα γένηται ἐν Κυρίῳ ἡ ἐλπίς ὑμῶν, καὶ πλησθήσεσθε Πνεύματος.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Παροιμ. ι' 31-32 ια' 2, 6, 7, 19, 30 ιγ' 9 ιε' 2 κβ' 11. Ἐκκλ. ἡ' 1.

Σοφ. Σολομ. ζ' 12-16 ζ' 30 ἡ' 2-4, 7-8, 13, 18, 21 θ' 1-5, 10-11, 14).

Στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, χεῖλη δὲ ἄνδρῶν ἐπίστανται χάριτας. Στόμα σοφῶν μελετᾷ σοφίαν· δικαιοσύνη δὲ ῥύεται αὐτοὺς ἐκ θανάτου. Τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου οὐκ ὀλλυται ἐλπίς· υἱὸς γὰρ δίκαιος γεννᾶται εἰς ζωὴν, καὶ ἐν ἀγαθοῖς αὐτοῦ καρπὸν δικαιοσύνης τρυγήσει. Φῶς δικαίοις διὰ παντός, καὶ παρὰ Κυρίου εὐρήσουσι χάριν καὶ δόξαν. Γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται, καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἀναπαύσεται σοφία. Ἀγαπᾷ Κύριος ὀσίαν καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. Σοφία Κυρίου φωτιεῖ πρόσωπον συνετοῦ· φθάνει γὰρ τοὺς ἐπιθυμοῦντας αὐτήν, πρὸ τοῦ γνωσθῆναι, καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπῶντων αὐτήν. Ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτήν οὐ κοπιᾷσει· καὶ ὁ ἀγρυπνήσας δι' αὐτήν ταχέως ἀμέριμος ἔσται. Ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ περιέρχεται ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς εὐμενῶς. Σοφίας οὐ κατισχύσει ποτὲ κακία.

Διὰ ταῦτα καὶ ἐραστής ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς, καὶ ἐφίλησα ταύτην, καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ. Ὅτι ὁ πάντων Δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν. Μύστις γὰρ ἐστὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπιστήμης· καὶ αἰρέτις τῶν ἔργων αὐτοῦ. Οἱ πόνοι αὐτῆς εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην δὲ καὶ φρόνησιν αὐτὴ διδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδὲν ἐστὶν ἐν βίῳ ἀνθρώποις. Εἰ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζειν· ἐπίσταται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων. Σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων. Καὶ πᾶσι σύμβουλος ἐστὶν ἀγαθῆ· ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν αὐτῇ καὶ εὐκλεία ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς.

Διὰ τοῦτο ἐνέτυχον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας· Θεὲ Πατέρων καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζη τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων, καὶ διέπη τὸν κόσμον ἐν ὀσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων

πάρεδρον σοφίαν, καὶ μὴ με ἀποδοκιμάσης ἐκ παίδων σου· ὅτι ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου. Ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου, ἵνα συμπαροῦσά μοι διδάξῃ με, τί εὐάρεστόν ἐστι παρά σοι, καὶ ὁδηγήσῃ με ἐν γνώσει, καὶ φυλάξῃ με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς. Λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Παροιμ. κθ' 2, Σοφ. Σολ. δ' 1, 14 ζ' 11, 17-18, 21-22, 26-27, 29 ι' 9-10, 12, ζ' 30 α' 8 β' 1, 10-17, 19-23).

Εἴγκωμιαζομένου δικαίου, εὐφρανθήσονται λαοί· ἀθανασία γὰρ ἐστὶν ἡ μνήμη αὐτοῦ, ὅτι καὶ παρὰ Θεῶν γινώσκειται, καὶ παρὰ ἀνθρώποις, καὶ ἀρεστή Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἐπιθυμήσατε τοιγαροῦν, ὦ ἄνδρες, σοφίαν καὶ ποθήσατε, καὶ παιδευθήσεσθε. Ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἀγάπη, καὶ τήρησις νόμων. Τιμήσατε σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. Ἀπαγγελῶ ὑμῖν, καὶ οὐ κρύψω ἀφ' ὑμῶν μυστήρια Θεοῦ. Ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁδηγὸς ἐστὶ, καὶ τῶν σοφῶν διορθωτῆς· καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πᾶσα φρόνησις, καὶ ἐργασιῶν ἐπιστήμη.

Ἡ πάντων τεχνίτις ἐδίδαξέ με σοφία· ἐστὶ γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερόν, ἅγιον· ἀπαύγασμα φωτὸς αἰδίου, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ. Αὕτη φίλους Θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει. Εὐπρεπεστέρα δέ ἐστὶν ἡλίου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀστέρων θέσιν· φωτὶ συγκρινομένη, εὐρίσκεται προτέρα. Αὕτη τοὺς θεραπεύσαντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο, καὶ ὠδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις. Ἐδωκεν αὐτοῖς γνῶσιν ἁγίαν, καὶ διεφύλαξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἐνεδρευόντων, καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐτοῖς, ἵνα γνῶσι πάντες, ὅτι δυνατωτέρα παντός ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, καὶ οὐ μὴ κατισχύσῃ ποτὲ κακία σοφίας, οὐδ' οὐ μὴ παρελεύσεται πονηροὺς ἐλέγχουσα ἡ δίκη.

Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς, λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς· Καταδυναστεύσωμεν τὸν δίκαιον, μὴ φεισώμεθα τῆς ὁσιότητος αὐτοῦ, μηδὲ ἐντραπῶμεν πολιὰς πρεσβύτου πολυχρονίου· ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχύς νόμος. Καὶ ἐνεδρεύσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶ, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν, καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν. Ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ, καὶ παῖδα Κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει. Ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν. Βαρὺς ἐστὶν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος· ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμένοι αἱ τρίβοι αὐτοῦ. Εἰς κίβδηλον

ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν, ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν, καὶ μακαρίζει ἐσχατὰ δικαίων. Ἴδωμεν οὖν, εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ. Ὑβρεὶ καὶ βασάνῳ ἐτάσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ. Θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν· ἐστὶ γὰρ αὐτοῦ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.

Ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν. Καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια Θεοῦ, οὐδὲ ἔκριναν, ὅτι σὺ εἶ Θεὸς ὁ μόνος, ὁ ζωῆς ἔχων καὶ θανάτου τὴν ἐξουσίαν, καὶ σώζων ἐν καιρῷ θλίψεως, καὶ ρυόμενος ἐκ παντὸς κακοῦ· ὁ οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, καὶ διδούς τοῖς ὁσίοις σου χάριν, καὶ τῷ σῶ βραχίονι τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτασσόμενος.

Εἰς τὴν Λιτὴν.

Στιχηρὰ Ἰδιόμελα.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος α'.

Τῆς ἐν τῷ κόσμῳ φιλανθρώπου τοῦ Λόγου ἐπιφανείας, μύστης γενόμενος πάτερ Ἐπιφάνιε, τὴν μωσαϊκὴν κατέλιπες σκιαλήθειαν, καὶ τῷ Χριστῷ ὀλοκλήρως συνετάγης διὰ τοῦ σχήματος, ἐν τῇ ἐρήμῳ μεθ' Ἰλαρίωνος τοῦ σοφοῦ διδασκάλου, κατασκηνώσας ὡς στρουθὸς ἀμέριμνος· ὅθεν τῇ σοφίᾳ τοῦ Πνεύματος ἐμπλησθεῖς, καινὰ καὶ παλαιὰ ἐκ τῆς καρδίας σου ἐξέβαλες, ὡς γραμματεὺς τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας, εὐφραίνων καὶ στηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν, τοῖς θεοσόφοις σου συγγράμμασιν.

Ἦχος β'.

Κραταιωθείς τῇ δυνάμει τῆς χάριτος, τὰς ψυχικὰς σου δυνάμεις τῷ Θεῷ καθυπέταξας, θαυματοφόρε πάτερ Ἐπιφάνιε· διὸ καὶ πείρα πλουτισθεῖς ἀπλανῶς καθωδήγησας, πρὸς τελειότητα τοὺς συνασκητάς σου ἐν Κυρίῳ· θαύμασι δὲ ὑπερλόγοις κεκοσμημένος, ἰάσεις παρέσχες δαψιλῶς σωμάτων τε καὶ ψυχῶν. Διὸ καὶ ἡμᾶς πανθαύμαστε θεράπευσον, νοσοῦντας τὴν ψυχικὴν ἀβλεψίαν, καὶ τῷ Δεσπότη ἀδιαστάτως σύναψον.

Ἦχος γ'.

Τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας ἐμπλησθεῖς Ἐπιφάνιε, δι' ἧς πᾶς ὁ ἀκολουθῶν ἀσφαλῶς διασώζεται, τὴν πλάνην ἰσοβίως ἐδίωξας, ὡς τὴν σωτηρίαν

τῶν ψυχῶν ἀδύνατον καθιστῶσαν. Ὅθεν ὡς Ὁρθοδοξίας ὑπέρμαχος, ποιμὴν κατέστης ἐν ἀπόπτῳ χρόνῳ, τῆς Σαλαμίνας ὑπὸ Κυρίου κληθείς. Ὡς ἀδιαλείπτως πρέσβευε, ὅπως τηρῆ τοὺς τιμῶντάς σε πιστῶς, ἀσαλεύτους ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἦχος δ'.

Τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα συμφυλέτης ἀλλὰ καὶ διάδοχος, τῆς κατὰ Κύπρον ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καθέστηκας, Ἐπιφάνιε θεοχαρίτατε· καὶ πλήρης τοῦ Πνεύματος ἀναδειχθείς, πατὴρ παρακλήσεως ἐγεγόνεις, τοῖς κατὰ πνεῦμα τέκνοις σου, ἅπερ σήμερον ὡς διεσκορπισμένα πρόβατα τυγχάνοντα, ἐπανάγαγε εἰς τὴν κατεχομένην πατρίδα, καὶ δεῖξον ἐν τέλει πολίτας τῆς ἄνω καὶ ἀσαλεύτου Σιών.

Δόξα...

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. α'.

Τὰ ἐκ παιδὸς σύμφυτά σοι χαρίσματα, τῷ Δεσπότη ἀναθέμενος πάτερ Ἐπιφάνιε, ἐποπλασίασας ταῦτα ὑπερέτρως, διὰ τῆς τηρήσεως τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν· ὅθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ προβιβάσθεις τῇ χάριτι, ἐκ πείρας ἐβεβαιώθης τὴν γλυκύτητα τῆς ὁδοῦ τοῦ σταυροῦ, καὶ ὡς ἰκανὸς ψυχοδηγὸς ἀνεβιβάσθης παραδόξως, εἰς τὴν καθέδραν τῆς ἐπισκοπείας ἐν Σαλαμίνι· πολλὰ δὲ τὰ δράγματα προσενεγκῶν φιλοτίμως τῷ Παντευεργέτῃ, ἐνελιμενίσθης εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν ἧ μὴ παύση πρεσβεύων πάτερ φιλότεκνε, ὑπὲρ τῆς ἡγαπημένης σοι Κύπρου, καὶ πάντων τῶν τιμώντων τὴν μνήμην σου.

Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τὸν Στίχον.

Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Χαίροις ἀρχιερεῦ τοῦ Θεοῦ, ἀφορισθεὶς ἀπὸ παιδὸς τῷ Δεσπόζοντι καὶ νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἐκδιδάχθεις ἀκριβῶς, τοῦτον ἐπαφῆκας καὶ τῇ χάριτι, προθύμως προστέθεισαι, παραδόξως μακάριε, διὸ ἀυξήσας, τὰ δοθέντα χαρίσματα, ἐν ἀπλότῃ, τὸν σταυρὸν ἤρας ὤμοις σου· ὅθεν Χριστὸς ἀμείψας σου, ψυχῆς καθαρότητα, ἀνέδειξέ

σε δοχεῖον, τῶν δωρεῶν θεοῦ Πνεύματος· διὸ ἱεράρχα, ἐγεγόνεις νήσου Κύπρου, ποιμὴν θεόδοτος.

Στίχ. Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὄσιοί σου ἀγαλλιάσονται.

Χαίροις ἐπιφανείας Χριστοῦ, ὁ θεολόγος ὁ δεινὸς Ἐπιφάνιε, καὶ πλάνης αἰρετιζόντων, ὁ αὐστηρὸς τιμητής, τῶν δὲ μοναζόντων ὁ ὑπέρμαχος· γραφὰς ὡσπερ ἄγκυραν, ἔχων πάτερ ἐξήλεγξας, τὰς ἀνθρωπίνους, ἐπινοίας ὡς σκύβαλα, ἐν τοῖς ἔργοις σου, ζήλω θεῖῳ πυρούμενος· ὅθεν πιστοὺς ἐστήριξας, καὶ πίστιν Ὁρθόδοξον, ἐν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, ὀριστικῶς ἐστερέωσας, ἦν φύλαττε Πάτερ, ἀπὸ πλάνης κακοδόξου, καὶ ἐνδυνάμωσον.

Στίχ. Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν.

Χαίροις τῆς Κωνσταντίας ποιμὴν, θαυματουργίαις κοσμηθεὶς ὑπὲρ ἔννοιαν, ἐν σοὶ γὰρ τὰ ὑπὲρ φύσιν, ὡς φυσικὰ πάτερ ἦν, ζῶντι ἰσαγγέλως Ἐπιφάνιε· διὸ συνανέμιξας, θεωρίαν καὶ πρᾶξιν τε, δόγμα καὶ ἦθος, συζευγνὺς ἐν τῷ βίῳ σου, ἐν πληρότητι, καθυπεύκων θεότητι· ὅθεν πολλοὺς ἐφείλκυσας, ὡς τέκνα σου γνήσια, καὶ συνεργία τῇ τούτων, πίστιν Χριστοῦ ἐμεγάλυνας· διὸ ἐδοξάσθης, ἐν τῇ Κύπρῳ καὶ τῷ κόσμῳ, παντὶ μακάριε.

Δόξα... Ἦχος πλ. α'.

Τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, διὰ τὴν πνευματικὴν σοφίαν διδάσκαλος ὄφθης, Ἐπιφάνιε μακάριε· καὶ Χριστὸν εὐρῶν ποδηγέτην, τὰς βουλάς τῶν κακοδόξων αἰρετικῶν διεσκέδασας. Διὸ αἰτουμέν σε Ἄγιε, πρεσβεύειν Χριστῷ τῷ Θεῷ, τὴν ὑπὸ σοῦ βεβαιωθείσαν ὀρθὴν πίστιν, ἀσάλευτον φυλαχθῆναι ἡμῖν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος παρ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος τῶν ὅλων, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Θείας πίστεως, ἔγνωσ τὴν χάριν, καὶ θεόφθογον, ἔσχηκας γλῶσσαν, ἱεράρχα σοφὸν Ἐπιφάνιε· ὅθεν δογμάτων ὀρθαῖς ἀναπτύξεις, αἰρετικῶν θριαμβεύεις τὴν ἄνοιαν. Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἔτερον.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Υπακούσας τῇ κλήσει τοῦ Θεοῦ Ἐπιφάνιε, ὄλος ἐδουλώθης τῷ Λόγῳ, ἰσοβίως ὡς ἄριστα· διὸ τῆς Σαλαμίνας θαυμαστῶς, ποιμὴν κεχειροτόνησαι σοφέ, ἔνθα θαύμασι καὶ λόγοις σου ἱεροῖς, τὴν πίστιν ἐμεγάλυνας· δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ θαυμαστώσαντι, ὃν καθικέτευε ἀεὶ, ὑπὲρ τῆς Κύπρου Ἅγιε.

Καὶ τῆς Ἑορτῆς.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ

Μετὰ τὴν α' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Χριστῷ συσταυρωθεὶς, δι' ἀσκήσεως πάτερ, ἐφεῦρες σεαυτῷ, Ἰλαρίωνα θεῖον, διδάσκαλον ἔμπειρον, καὶ μαθὼν ἐξ ὧν ἔπαθες, Ἐπιφάνιε, τῶν μοναστῶν ἀνεδείχθης, πρακτικώτατος, καθηγητῆς τῆς ἐρήμου, διὸ σε δοξάζομεν.

Δόξα... Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Μετὰ τὴν β' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Τὴν καθέδραν εἴληφας, θείου Βαρνάβα, καὶ σοφῶς ὠδήγησας, τὸ ποιμνίόν σου πρὸς Χριστόν, πᾶσαν δὲ Κύπρον ἐφώτισας, σεπτοῖς σου λόγοις, σοφὲ Ἐπιφάνιε.

Δόξα... Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Υπηρέτης τοῦ Λόγου καὶ κῆρυξ ἔνθεος, τῆς σαρκώσεως τούτου πιστοῖς γενόμενος, τὴν

ψυχόλεθρον σφοδρῶς πλάνην διώλεσας, Ἐπιφάνιε γραφαῖς καὶ θεολόγοις διδαχαῖς, δι' ὧν πᾶσαν νῆσον Κύπρου, Ὁρθοδοξίας ταμεῖον, ἀνεδείξας πάτερ ἅγιε.

Δόξα... Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Τὸ Α' Ἀντίφωνον τῶν Ἀναβαθμῶν τοῦ δ' Ἦχου.

Προκείμενον, Ἦχος δ'.

Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὄσιοί σου ἀγαλλιάσονται.

Στίχ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Πᾶσα πνοή.

Τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην.

(Κεφ. ι' 1-9).

(Ζήτει ἐν τῷ Ὁρθρῳ τῆς 13ης Νοεμβρίου).

Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἐλληλυθότας πρὸς αὐτὸν Ἰουδαίους· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας...

Ὁ Ν' Ψαλμός.

Δόξα... Ταῖς τοῦ Ἱεράρχου...

Καὶ νῦν... Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός...

Τὸ Ἰδιόμελον.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. β'.

Τὸν ἱεράρχην τοῦ Χριστοῦ καὶ Κύπρου τὸν εὐχέτην, Ἐπιφάνιον τὸν τρισμακάριον, ὕμνοις μεγαλύνωμεν. Οὗτος γὰρ τὴν ἀμπεχόνην τοῦ Πνεύματος ἐνδυθείς, ὄλος πῦρ καὶ φλόξ θεόκαυστος ἐγένετο, τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν πλάνην ζηλωτικῶς ἀφανίζων· τὴν θεολογίαν δὲ συμμίξας τῇ ποιμαντορίᾳ, τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως ἀμύντωρ μέγιστος ἀνεδείχθη· καὶ νῦν ἐξαιτεῖται τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, ὑπὲρ εἰρήνης εὐσταθοῦς καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Οἱ Κανόνες τῆς Ἑορτῆς καὶ τοῦ Ἁγίου, οἳ ἢ Ἀκροστιχίς (ἀνευ τῶν Θεοτοκίων).

Ἐπιφανίου τὸ κῦδος ἐπλησε χθόνα.

Ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

ᾠδὴ α΄.

Ἦχος α΄. Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος.

Εν τῷ τοῦ θεράποντος πιστῶς, πολιτευσάμενος νόμῳ τοῦ γράμματος, τῷ δεσποτικῷ ὑποκύψας ζυγῷ, διέπρεψας πανόλβιε, καὶ φωστήρ ἐδείχθης, τῆς γῆς φωτίζων τὰ πέρατα.

Πόθῳ θείου νόμου συσχεθεῖς, καὶ τοῦ ἀδίκου προκρίνας τό δίκαιον, πάτερ Ἐπιφάνιε, συμβολικῶς ἐδέξω τὴν σωτήριον, πίστιν τῆς Τριάδος, ἐκ θείας ὡσπερ προγνώσεως.

Ιατὴρ σαρκός τε καὶ ψυχῆς, θεοειδῆς σοι ἐγένετο ἄνθρωπος, τῷ ὑποζυγίῳ σου, τὸ τῶν παθῶν συναποκτείνας ὄρμημα, καὶ συνθεραπεύσας, ψυχῆς τὸ ἄπιστον φρόνημα.

Θεοτοκίον.

Οἴλην τὴν μορφὴν μου προσλαβὼν, ὁ ἐν μορφῇ Θεοῦ πρὶν ἐννοούμενος, ὄλην ἀνεκαίνισεν, ἐν σῆ γαστρὶ θεοπρεπῶς σκηνώσας Ἀγνή· ὅθεν Θεοτόκον, πιστοὶ σε πάντες δοξάζομεν.

ᾠδὴ γ΄.

Ὁ μόνος εἰδῶς.

Φαιδρὸν περιβόλαιον ἰδὼν, αἰτήσαντι τὸν ἔλεον, μεταδοθὲν τοῖς σώματος ὄμμασι, λαμπρὰν ἐσθῆτα περιβαλλόμενον, νοητῶς τεθέασαι, καὶ τῇ θεία χάριτι, ἐφωτίσθης πρὸς πίστιν ἀμώμητον.

Ακούσας ῥημάτων εὐσεβῶν, τὴν ὕλην ἐβδελύξω μέν, καὶ βίον ἐπεπόθησας ἄϋλον· ὡς αἵματος δὲ συμετασχοῦσάν σοι, καὶ τῆς γνώμης μέτοχον, προσλαβὼν ὁμαίμονα, ἀνεδείχθητε ζεῦγος μακάριον.

Νεκροὺς λογισμοὺς ἀποστραφεῖς, παμμάκαρ Ἐπιφάνιε, ἐπιποθήσας ζῶντι λατρεῦειν Θεῷ, τῷ θείῳ δόμῳ πιστῶς προσέδραμες, καὶ ἐδέξω σύμβολον, τηλαυγὲς πανόλβιε, τῶν νεκρῶν σου πεδίλων τὴν ἔκπτωσιν.

Θεοτοκίον.

Αγίων τὸν Ἅγιον Χριστόν, ἀγίως ἀπεκύησας, ἀγιοσύνης ἅγιον σκῆνωμα, τὸν ἐν Ἁγίοις ἀναπαυόμενον· ᾧ βοῶμεν· Ἅγιος, ὁ ναὸς ὁ ἔμψυχος, τῆς ἀφράστου σου δόξης Φιλάνθρωπε.

Ὁ Εἰρμός.

» **Ο** μόνος εἰδῶς τῆς τῶν βροτῶν, οὐσίας τὴν ἄσθένειαν, καὶ συμπαθῶς αὐτὴν μορφωσάμενος, περίζωσόν με ἐξ ὕψους δύναμιν τοῦ βοᾶν σοι Ἅγιος, ὁ ναὸς ὁ ἔμψυχος, τῆς ἀφράστου σου δόξης Φιλάνθρωπε.

Κάθισμα.

Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Θείοις δόγμασι, τὴν Ἐκκλησίαν, Πάτερ ἐπλησας, Ὁρθοδοξίας· ταῖς διδαχαῖς σου αἰρέσεις τρεψάμενος, τῆς εὐσεβείας τὸν δρόμον ἐπλήρωσας, καὶ σὺν τῷ Παύλῳ τὴν πίστιν ἐτήρησας· Ἐπιφάνιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα... Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁρος σε τῇ χάριτι.

Ικέτης ὡς δοῦλος προσελθὼν τῷ βαπτίσματι, υἱοθετήθης δι' αὐτοῦ, καὶ κληρονόμος ἀληθῶς, Θεοῦ Ἐπιφάνιε, καὶ τοῦ Χριστοῦ συγκληρονόμος γεγένησαι, θεοπρεπῶς αὐτῷ πολιτευσάμενος.

Ορᾷ σου πολλῇ ἠγλαϊσμένον τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπορρήτῳ ὁ ποιμὴν, δόξη καὶ στέφει εὐπρεπεῖ, τὴν ἔνδοξον κάραν σου ὑπερφυῶς, κατεστεμμένην ἀοίδιμε, τῆς καθαρᾶς σου καρδίας τὰ σύμβολα.

Υπῆρξας δοχεῖον θείας χάριτος Ὅσιε, καὶ διεσκόρπισας σοφῶς, πλοῦτον τὸν πρόσκαιρον Χριστῷ, καὶ ὄλβον αἰώνιον, ἐν οὐρανοῖς ἀσύλητον ἐθησαύρισας, ὡσπερ ἀγχίνους κριτῆς Ἐπιφάνιε.

Τῶν νέων ἀμείψας ἐν νεότητι φρόνημα, στοιχειωθείς δὲ πρεσβυτῶν, παρὰ σοφῶν καὶ συνετῶν, τῷ φόβῳ μακάριε, τῷ θεϊκῷ μελέτη λόγων τοῦ Πνεύματος, σὺ ἐραστής τῆς σοφίας γεγένησαι.

Θεοτοκίον.

Αγίων Ἁγία Θεοτόκε πανύμνητε, ἡ προσδοκία ἁτῶν ἐθνῶν, καὶ σωτηρία τῶν πιστῶν, ἐκ σοῦ ἀνατέταλκεν, ὁ λυτρωτὴς καὶ ζωοδότης καὶ Κύριος, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε.

Ῥδὴ ε΄.

Ὁ φωτίσας τῇ ἐλλάμψει.

Οσίως σου τὴν γαστέρα, ἐν ἄρτω καὶ ὕδατι, ἐστένωσας, κεχρημένος ὡς ὄψω τῷ ἅλατι, καὶ παθῶν ἐκράτησας σαρκός, ἐν σώματι τὸν βίον, τῶν ἀσωμάτων μιμούμενος.

Κατ'ἄκτειρας τρυχομένους, τῷ δίψει ἐν καύσῳ-
νι, καὶ ἡμειψας, εὐπρεπῶς τῶν σημείων ἀρχόμενος, ὡς θεράπων ἄριστος, τὸν σὸν μιμού-
μενος Δεσπότην, οἶνον εἰς ὕδωρ μακάριε.

Υπέδρασας κατιδόντων, ἀνθρώπων δοξάριον, καὶ ἔρημον, ὡσπερ σὸς ὁ Δεσπότης κατῴ-
κησας· πειρασμοῖς ἐχώρησας, δαιμονικὴν σαφῶς πρὸς πάλιν, τὸ ἀσθενές σου νευρούμενος.

Θεοτοκίον.

Αγάλλονται οὐρανῶν, αἱ Δυνάμεις ὀρῶσαί σε, εὐφραίνονται σὺν αὐταῖς τῶν βροτῶν τὰ συ-
στήματα· τῷ γὰρ Τόκῳ ἦνῶνται τῷ σῶ, Παρθένε Θεοτόκε· ὃν ἐπαξίως δοξάζομεν.

Ῥδὴ ζ΄.

Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς.

Δαιμόνων σε οἱ μιμηταὶ ἐκύκλωσαν, τῆς Ἄγαρ οἱ ἀπόγονοι· τὸν Δεσπότην δ' ἐκμιμούμενος τὸν σὸν, τὸν ἀντιδικοῦντα εὐηργέτησας, καὶ δι-
φαῆ, ἔδειξας Πάτερ τὸν ἑτερόφθαλμον.

Ο Πλάστης σου ἐν σοὶ ἀναπαυσάμενος, τοῦ Πνεύματός σε ὄργανον, καὶ θεὸν ὡς Μωϋσῆν τῷ Φαραῷ, ἔδειξεν Ἀράβων τοῖς σκηνώμασι πα-
ναληθῶς, ὥφθης τὸν τρόπον γὰρ θεοτίμητος.

Συνέσεισε τὸν Ἀσσυρίων ἄνακτα, τὸ πνεῦμα διωκόμενον· ἐξημέτισε δὲ ἄγγελος τῆς σῆς, Πάτερ ἀρετῆς καὶ θείας χάριτος· τοὺς γὰρ αὐτόν, οἶδε δοξάζειν Θεὸς δοξάζοντας.

Θεοτοκίον.

Αγάλλονται ἐν σοὶ Παρθένε ἄχραντε, τοῦ γέ-
νωνος οἱ προπάτορες, τὴν Ἐδέμ ἀπολαβόντες διὰ σοῦ, ἦν ἐκ παραβάσεως ἀπώλεσαν· σὺ γὰρ Ἄγνη, καὶ πρὸ τοῦ τόκου καὶ μετὰ γέννησιν.

Ὁ Εἰρμός.

» **Ε**κύκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος, οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφα-
» γῆς, σῶσον τὸν λαόν σου ὁ Θεὸς ἡμῶν· σὺ γὰρ

» ἰσχὺς τῶν ἀσθενούντων καὶ ἐπανόρθωσις.

Κοντάκιον.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος δ΄. Ὁ ὑψωθείς.

Μωσαϊκῶς στοιχειωθεὶς ἐν τῷ νόμῳ, κῆρυξ τοῦ Λόγου θαυμαστῶς ἐγεγόνεις, καὶ Κων-
σταντίας πρόεδρος τῆς Κύπρου ἱερός, ἔνθα πλήθη ἄπειρα, ἐνεγκὼν τῷ Δεσπότη, θαύμασιν ἐστόλι-
σαι, ὑπὲρ νόησιν πᾶσαν, καὶ νῦν ἐστὼς πρὸ θρό-
νου τοῦ Θεοῦ, μνήσθητι Κύπρου, σοφὲ Ἐπιφάνιε.

Ὁ Οἶκος.

Ως Σαοὺλ βασιλέα ἀνέδειξεν, ἐρευνῶντα τὰς ὄνους ὁ Εὐσπλαγχνος, οὕτω, πάτερ, καὶ σὲ ἀνεβίβασεν εἰς καθέδραν τῆς Κωνσταντίας ὁ Κύ-
ριος· φεύγων γὰρ ὡς μισότιμος ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, κατηγορήθης ὑπὸ Πάππου θεοπρόπου, ὡς σκῦλον πολυόλβον, σταφυλὰς ἀγοράζων. Τὴν ἀνάγκην δὲ φιλοτιμίαν εἰς τὸ ἐξῆς ποιησάμενος, ἄριστος ἀνεδείχθης ἐργάτης τοῦ ἀμπελῶνος Κυρί-
ου, ὅστις ἐν παντί σοι συνήργει τοῖς θαύμασι καὶ ἐπλήθυνε τὰ γεννήματα τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ὅθεν ὡς πάλαι εὐχέτης λαοῦ σου ἐδείχθης ἀκα-
ταίσχυντος, οὕτω καὶ νῦν, φιλοτεκνότατε, ἐπά-
κουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ μνήσθητι Κύ-
πρου, σοφὲ Ἐπιφάνιε.

Συναξάριον.

Τῆ ΙΒ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός, Μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πα-
τρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κωνσταντίας.

Στίχοι.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Φανεὶς Ἐπιφάνιος ἐν Κύπρῳ μέγας,
Κλέος παρ' αὐτῇ καὶ θανάων ἔχει μέγα.

Τῆ δυοκαιδεκάτῃ Ἐπιφάνιον μόρος εἶλε.

Οὔτος ὁ μέγας καὶ θαυμαστός Ἐπιφάνιος χώρας γέ-
γονε Φοινίκης, ἐκ περιοικίδος Ἐλευθερουπόλεως γονέων αὐτουργῶν. Τραφεὶς δὲ ἐν οἰκίᾳ μικρᾷ, καὶ οἶαν ἔχοιεν πένητες ἄνθρωποι καὶ γηπόνοι, αὐτὸς τῇ κατὰ Θεὸν διέλαμψεν ἀρετῇ, καὶ εἰς τὸ ἀκρότατον ὕψος τῆς κατ' εὐσέβειαν προήχθη πολιτείας.

Τῶν γὰρ γονέων αὐτοῦ τῇ τοῦ Νόμου ἐναπομεινάν-
των λατρεία καὶ σκιᾷ, καὶ μὴ δυνηθέντων ἰδεῖν τὸ φῶς τῆς χάριτος, αὐτὸς πρὸς τὴν ἐν Χριστῷ ἀλήθειαν ἔδρα-
με, μικρᾷς δραξάμενος ἀφορμῆς. Κλεοβίου γάρ τινος ἰα-
σαμένου αὐτοῦ τὴν πληγὴν, ἦν ὑπέστη κατὰ τοῦ μηροῦ,

ατάκτως πεσόντος ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου, οὗ ἐπωχεῖτο, κατασκιρτήσαντος, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ὑποζυγίου θανατωθέντος, τότε μὲν ἀμφίδοξον ἐν διαλογισμοῖς ἔσχε τὴν γνώμην, καὶ τὸ λοιπὸν οὐ πάνυ τῆ τοῦ Νόμου προσεῖχε δουλείᾳ. Ὑστερον δέ, Λουκιανῶ τινι μονάζοντι ἐντυχών, εἶδεν αὐτὸν πένητι ἐντυγχάνοντα, ζητοῦντι αὐτῷ βρωσιν φαγεῖν· ὁ δὲ καὶ τριβώνιον ἐπέδωκε· καὶ αὐτίκα ἄνωθεν ἐκείνῳ στολῆ τῷ Λουκιανῶ ἐνεδύετο· καὶ ταῦτα θεασάμενος Ἐπιφάνιος, τῆ τῶν Χριστιανῶν πίστει προσέρχεται, καὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου δέχεται.

Τὰ δὲ ἐντεῦθεν δυσέφικτον ἐν ἐπιτόμῳ πάντα περιλαβεῖν τὰ θαυμάσια, ἃ εἰργάσατο. Τοσοῦτον δὲ εἰπεῖν μόνον ἐστὶν ἀναγκαῖον, ὅτι κομιδῆ νέος τῆ ἡλικία τὴν κατὰ Χριστὸν πίστιν ὑποδεξάμενος, εὐθὺς μονάσας ὁσίως, πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ὑπερήλασεν ἐγκρατεία καὶ πόνοις ἀσκητικοῖς· καὶ εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρχιερωσύνης γενόμενος, κατάλληλον ἔσχε τὴν πρᾶξιν τοῖς προβεβιωμένοις. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς παρελθοῦσιν, ἀσκητικὴν διαγωγὴν, καὶ πλήθη θαυμάτων, καὶ θεραπείαν πολλῶν ἀσθενούντων εἰργάσατο. Ἐν δὲ τοῖς μετὰ τὴν ἱερωσύνην, αὐτὰ τε ταῦτα, καὶ διδασκαλίαν ὀρθὴν καὶ συγγραμμάτων πλήθος, δι' ὧν πάντας ἐπαίδευσεν· ὑπὲρ οὗ πολλοὺς ἐξεῦρε τοὺς πειρασμοὺς παρὰ τῶν κακοδόξων. Ζήσας δὲ ἔτη δεκαπέντε πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐπὶ μῆσι τρισίν, ὡς αὐτὸς Ἀρκαδίῳ τῷ βασιλεῖ ἐρωτήσαντι ἀπεκρίνατο, τῷ Κυρίῳ τὸ πνεῦμα παρέθετο· οὐκ ἐν τῷ οἰκείῳ δὲ θρόνῳ, κατὰ τὴν τοῦ Χρυσοστόμου αἴτησιν, ἐπεὶ τῆ κατ' ἐκείνου ἐξορία συνήνεσε. Τὸν δὲ φασιν ἀντιγράψαι, μηδὲ αὐτὸν τὸν τόπον, πρὸς ὃν ἀπέσταλτο ὑπερόριος, φθάσαι κατιδεῖν. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ οἴκῳ, τῷ ὄντι ἔνδον τοῦ Ἁγίου Φιλήμονος.

Τῆ αὐτῆ ἡμέρα, Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Στίχοι.

Χαίρων ἀφείς γῆν Γερμανὸς καὶ γῆς θρόνον,
Γῆς Δημιουργοῦ τὸν θρόνον χαίρει βλέπων.

Ὁ ὁσιος πατὴρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ ἐν Κυθήροις, ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται (919-948).

Τῆ αὐτῆ ἡμέρα, Ὁ ἅγιος νεομάρτυς Ἰωάννης Βλάχος, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει μαρτυρήσας, ἀγχόνῃ τελειοῦται.

Στίχοι.

Σώφρων ὑπάρχων, ὦ Ἰωάννη Βλάχε,
Ἄθλεις ἄριστα δι' ἀγάπην Κυρίου.

Ταῖς αὐτῶν ἁγίαις πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ῥδὴ ζ'.

Σὲ νοητὴν, Θεοτόκε κάμινον.

Ε'κ θεϊκῆς, δεξιᾶς δεξάμενος, τὴν τῶν θαυμάτων δωρεάν, τοῖς αἰτοῦσί σε δωρεάν, Πάτερ τὰ ἰάματα, ἅπασι διένειμας, ὡς ὁ Δεσπότης προσέταξεν, ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Πίπτει ποδῶν, σοῦ προκυλινδούμενος, ὁ Ἀσσυρίων βασιλεύς· εὐλαβεῖσθαι γὰρ ἀρετὴν, οἶδε καὶ πολέμιος· ἅπας ὑποπίπτει δέ, οἷς ἐνοικῶν ἀναπέπαιται, ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Λόγος σιγᾶ, τῶν κατορθωμάτων σου, καὶ τῶν θαυμάτων τὴν πληθύν, τὸ κατ' ἔπος οὐ δυνηθεῖς, φράσαι παμμακάριστε· ψάμμον ὑπερέβη δέ, ὧν ὁ Χριστὸς σοι δεδώρηται, ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Τριαδικόν.

Η' τριφεγγῆς, ἐνιαία ἄληπτος, ἀείρου ἄβυσσος φωτός, ἐποπτεύεις σοὺς ὑμνητάς, ὁ ὑπερυψούμενος, ἄναρχος ἀρχῆ, Πατὴρ, Υἱός, καὶ Πνεῦμα συναῖδιον, ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Θεοτοκίον.

Σὲ Ἰακώβ, Θεοτόκε κλίμακα, προφητικῶς κατανοεῖ· διὰ σοῦ γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ὑπερυψούμενος, ὤφθη τοῖς ἀνθρώποις τε, συνανεστράφη ὡς ἠϋδόκησεν, ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ῥδὴ η'.

Ἐν καμίνῳ Παῖδες.

Σὺ τῷ λόγῳ ἤλεγξας σοφῶς, αἰρέσεων τὴν πλάνην, καὶ φέγγει τῆς εὐσεβείας, ἐφυγάδευσας αὐτήν, βοῶν Ἐπιφάνιε· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ε'πὶ θρόνου ἤρθης ὑψηλοῦ· παθῶν γὰρ βασιλεύσας, σαρκὸς τε ἐπικρατήσας, σὺ ἐποίμανας Χριστοῦ, κραυγάζων τὸ ποιμνιον· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Χορευέτω πᾶσα νοερά, καὶ λογικὴ οὐσία, τῆ μνήμῃ τοῦ Ἱεράρχου, καὶ θεράποντος Χρι-

στοῦ, πιστῶς ἀνακράζουσα· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεαρέστως σὺ θεολογῶν, ὡς ἄγκυραν δογμάτων, τοῖς πᾶσι θεολογίαν, καταλέλοιπας τὴν σὴν, δι' ἧς ἀναμέλομεν· Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Χαῖρε θρόνε ἐνδοξε Θεοῦ· πιστῶν χαῖρε τὸ τεῖχος· δι' ἧς τὸ φῶς τοῖς ἐν σκότει, ἐξανέτειλε Χριστός, τοῖς σὲ μακαρίζουσι καὶ βοῶσι Πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁ Εἰρμός.

» **Ε**'ν καμίνῳ παῖδες Ἰσραὴλ, ὡς ἐν χωνευτη-
» **Ε**ρίῳ, τῷ κάλλει τῆς εὐσεβείας, καθαρώτε-
» ρον χρυσοῦ, ἀπέστιλβον λέγοντες· Εὐλογεῖτε
» πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ
» ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὁδὴ θ'.

Τύπον τῆς ἀγνῆς.

Ο ἄρος πρακτικῆς ὁ βίος σου, καὶ θεωρίας θείας Πάτερ οἱ λόγοι σου, τῷ θεόφρονι, ὄντως λαῶν κατελείφθησαν, Ἐπιφάνιε μάκαρ ἀοίδιμε· διό σε ἐπαξίως, ἀνευφημοῦντες μακαρίζομεν.

Νύμφης τοῦ Χριστοῦ προΐστασο, τῆς Ἐκκλησίας ἐνδοξε Ἐπιφάνιε, καὶ κατεύνασον, τὸν κατ' αὐτῆς ἐγειρόμενον, ταῖς πρεσβείαις σου ἄγριον κλύδωνα, ὡς ἔχων παρρήσιαν, πρὸς τὸν Δεσπότην τὸν φιλόανθρωπον.

Τριαδικόν.

Αναξ τῶν ἀνάκτων Ἁγίε, μοναρχικὴ Τριάς ἡ πάντων δεσπόζουσα, τοῖς ὑμνοῦσί σε, τὴν τῶν πταισμάτων συγχώρησιν, καὶ τοῦ βίου παντὸς τὴν κατάστασιν, ἀπείραστον παράσχου, τοῦ σοῦ Ὁσίου ἐντεύξεσιν.

Θεοτοκίον.

Απας ἐγκωμίων πάναγνε, νόμος ἡττάται τῷ μεγέθει τῆς δόξης σου· ἀλλὰ Δέσποινα, παρ' ἱκετῶν ἀναξίων μὲν, ἐξ εὐνοίας δέ σοι προσφερόμενον, προσδέχου Θεοτόκε, μετ' εὐμενείας τὸ ἐφύμνιον.

Ὁ Εἰρμός.

» **Τ**ύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου, πυρπολουμένη
» **Τ**βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος· καὶ νῦν καθ' ἡμῶν,
» τῶν πειρασμῶν ἀγριαίνουσαν, κατασβέσαι αἰ-
» τοῦμεν τὴν κάμινον, ἵνα σε Θεοτόκε, ἀκαταπαύ-
» στως μεγαλύνωμεν.

Ἐξαποστειλάριον.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Τοῖς Μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Ο ἄτε Χριστὸν ἐπέγνωκας, ὡς Σωτῆρα τοῦ κόσμου, τὴν νομικὴν ἀτέλειαν, τοῦ Μωσέως ἀφήκας, καὶ μοναστῶν σχῆμα ἤρας, τελειότητα θέλων, διὸ καὶ κατηξίωσαι, Κωνσταντίας γενέσθαι, πάτερ σοφέ, Κύπρου Ἐπιφάνιε ποιμενάρχης, θεολογήσας ἄριστα, θεῖαν οἰκονομίαν.

Καὶ τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τοὺς Α Ἰ ν ο υ ς .

Ἰστῶμεν Στίχους δ', καὶ ψάλλομεν Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. δ'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Πάτερ σοφέ Ἐπιφάνιε, ἀπὸ σκιᾶς νομικῆς, διὰ θεοῦ βαπτίσματος, εἰς τὸ φῶς τῆς χάριτος, θαυμαστῶς κατεβίωσας· πολλοῖς σημείοις ἐνδυναμούμενος, καὶ τῇ ἀσκήσει ἔτι μουόμενος· ὅθεν οἱ δαίμονες, ἔφριτον ὡς ἔβλεπον, ὄψιν τὴν σὴν, καὶ Χριστοῦ ἡ δύναμις, κατεθαυμάζετο.

Πάτερ κλεινὲ Ἐπιφάνιε, τῶν μοναστῶν τὴν ζωὴν, ἐκ ψυχῆς ἐκλεξάμενος, ὄλος πῦρ ἐδείκνυσο, ἐνεργεία τοῦ Πνεύματος· διὸ καὶ Πέρσαι τῆς σῆς ἀπήλαυσαν, θαυματουργίας, ὥσπερ καὶ Φοίνικες, καὶ ἐφωτίζοντο, τῷ Χριστῷ πιστεύοντες ὀλοτελῶς, καὶ τοῖς θείοις λόγοις σου, παρακαλούμενοι.

Πᾶσαν τὴν Κύπρον ἐφώτισας, τῇ θαυμαστῇ σου ζωῇ, καὶ τοῖς λόγοις κατήρδευσας, τὰς ψυχὰς ποιμνίου σου, ἱερὲ Ἐπιφάνιε, ὡς συνεργούς σου ἔχων τὸν Τύχωνα, Φίλωνα θεῖον, Πάππον θεόπνευστον, μεθ' ὧν ἠδραίωσας, πίστιν τὴν Ὁρθόδοξον καὶ θαλεράν, Ἐκκλησίαν ἔδειξας, ὑπὲρ ἧς πρέσβευε.

Επιφανείας ἀξίωσον, τοῦ φωτοδότου Χριστοῦ, τοὺς Κυπρίους τιμῶντάς σε, πάτερ Ἐπιφάνιε,

πειρασµοὺς καταπράϋνον, Σαλαµινίων τὴν ποίµνην φώτισον, πρόσφυγας πάντας ἐν θλίψει στήριζον, τούτους ἐπίστρεψον, ὡς κιθάραν εὐηχον ὕμνους Θεῷ, ἐπαξίως μέλλοντας, εἰς γῆν τὴν πάτριον.

Δόξα...

Ἀθανασίου Σιµωνοπετρίτου.

Ἦχος πλ. δ'.

Επιλαµψάσης τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ καρδίᾳ σου Ἐπιφάνιε, ὄλον σε μετέστησεν εἰς ἕτερον ἄνδρα, µόνον τὰ τοῦ Πνεύματος λογιζόµενον καὶ ἐπιθυμοῦντα. Καὶ ἐν θαυµατουργίαις σε φρικταῖς δωροφορήσασα, µέγιστον ἱεράρχην τῆς Κωνσταντίας ἀνέδειξεν, ἐν ἧ ὡς φῶς ἐν τῇ λυχνίᾳ πᾶσιν ἐπέλαµψας, καὶ ὡς Θεοῦ στόμα τὰ ἀπόρρητα λόγοις καὶ γραφαῖς ἀπεφῆνω. Ὅθεν σε ὡς τῆς ἐν Κύπρῳ Ὁρθοδοξίας βάσιν, καὶ τῆς ἐν Πνεύματι ζωῆς ὑποφήτην λαμπρόν, πάντες σε τιµῶµεν καὶ ἐκ ψυχῆς σου αἰτούµεθα. Στήριζον τὰ τέκνα σου ἐν τῇ πίστει, εἰρήνευσον τὴν Νῆσον ἣν ἠγάπησας, καὶ πάντας ἀξίωσον τῆς ἀσαλεύτου βασιλείας Χριστοῦ.

Καὶ νῦν... Τῆς Ἑορτῆς.

Δοξολογία Μεγάλη, καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ Κανόνος τοῦ Ἀγίου ἡ γ' καὶ ἡ ζ' Ῥαδὴ.

Ὁ Ἀπόστολος.

Προκείμενον, Ἦχος βαρὺς, (Ψαλμὸς ριε').

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου αὐτοῦ.

Στίχ. Τί ἀνταποδώσωµεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκεν ἡµῖν;

**Πρὸς Τιμόθεον Α' Ἐπιστολῆς Παύλου
τὸ Ἀνάγνωσμα.**

(Κεφ. ζ' 11 - 16).

(Ζήτει τῷ Σαββάτῳ τῆς ΛΔ' Ἑβδομάδος Ἐπιστολῶν).

Τέκνον Τιμόθεε, δίωκε δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα.

Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης καὶ ὠμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡµῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ µόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ µόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται ἢ τιμῇ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

Ἀλληλοῦϊα (γ'), Ἦχος α', (Ψαλμ. ρλα').

Στίχ. Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὄσιοί σου ἀγαλλιάσονται.

Ὅτι ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών.

Τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην.

(Κεφ. ι' 9-16).

(Ζήτει ἐν τῇ Λειτουργίᾳ τῆς 13ης Νοεμβρίου).

Εἶπεν ὁ Κύριος· Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει...

Κοινωνικόν.

Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος. Ἀλληλοῦϊα.

Μεγαλυνάριον.

Ἀθανασίου Σιµωνοπετρίτου.

Χαίροις Κωνσταντίας θεῖος ποιμὴν, καὶ τῆς νήσου Κύπρου, ἰσαπόστολος ἱερός, χαίροις ὁ τοῖς λόγοις, καὶ ἔργοις σου δοξάσας, Χριστὸν Θεοῦ τὸν Λόγον, ὃ Ἐπιφάνιε.

Δίστιχον.

Τὸν Χριστὸν ἐπίφανον ψυχαῖς Κυπρίων,
Μνήμην, Ἐπιφάνιε, σὴν δοξαζόντων.

ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Πηγαί.

α) Χειρόγραφοι κώδικες.

1) Παρισινός κώδιξ 1575, μεμβράνινος, IB' εκατο-νταετηρίδος, *Menaem a martio ad augustum cum synaxariis*, φφ. 786-816 Μάιος: Μηνί τῷ αὐτῷ τῇ IB' τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

2) Παρισινός κώδιξ 1574, χαρτῶος, ἔτους 1404, *Menaem martii aprilis et maii cum uno synaxario eoque proluxiore*, φ. 222α Μάιος, Μηνί τῷ αὐτῷ IB' τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κύπρου καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. (Βλ. Fr. Halkin, *Manuscripts Grecs de Paris inventaire hagiographique, subsidia Hagiographica*, No 44, Βρυξέλλαι 1968, σ. 215).

3) Κώδιξ Κουτλουμουσίου ἀρ. 184, χαρτῶος, 19ου αἰῶνος Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Γερμανοῦ καὶ Ἐπιφανίου. (Βλ. Σπυρίδωνος Λάμπρου, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἑλληνικῶν κωδίκων*, τόμ. α', Καϊμπριτζ 1895, σ. 294.

4) Κώδιξ Μονῆς Ξηροποτάμου ἀρ. 250, χαρτῶος, 18ου αἰῶνος, φ. 173α: Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου πόλεως Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, συντεθεὶς μὲν παρὰ τοῦ ὀσίου Ἰωάννου μαθητοῦ αὐτοῦ, μεταγλωτισθεὶς δὲ εἰς ἀπλὴν φράσιν παρὰ τοῦ ταπεινοῦ Κωνσταντίνου Δαπόντε τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου. φ. 222β: Τροπάρια εἰς τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον. (Βλ. Σπ. Λάμπρου ἔνθ. ἀν., σ. 218, Em. Legrand *Bibliographie Hellenique XVIIIe siècle*, τόμ. 2, 1928, σσ. 342-343 Πατερικὸν τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου Πάπα Ρώμης, νῦν δὲ εἰς τὸ κοινὸν παρὰ Κ. Δαπόντε, Ἐνετίησιν 1780: Ἐσύνθεσα καὶ ἐπρόσθεσα καὶ μικρὸν ἐγκώμιον πρὸς τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον, *Κατάλογος βιβλίων Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλάδος*, Ἀθήναι 1883, Δ1 ἀρ. 1672, L. Petit, *Bibliographie des acolouthies Grecques*, Βρυξέλλαι 1926, σσ. 16, 78-79).

5) Χειρόγραφον ἱ. ν. ἀγίου Ἐπιφανίου χωρίου Ἁγίος Ἐπιφάνιος Ὁρεινῆς Λευκωσίας. Ἀκολουθία: Ἀρχ. Τῷ αὐτῷ μηνί Μαΐω 12, Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου.

6) Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, τῇ IB' Μαΐου. Πολυγράφησις ἐκ διαφόρων Φυλλάδων (ἱ. ν. ἀγίου Ἐπιφανίου χωρίου Ἁγίος Ἐπιφάνιος Ὁρεινῆς καὶ ἱ. ν. ἀγίου Ἐπιφανίου Μηλιαῖς Ἀμμοχώστου) ὑπὸ Χρ. Ἀγαπίου,

Γραμματέως Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου. Ἀνήκει εἰς τὸν ἱ. ν. Ἁγίου Ἐπιφανίου Κεντρικῶν Φυλακῶν Λευκωσίας.

7) Βίος καὶ ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου. Πολυγράφησις ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου, ἀντιγραφέντος ὑπὸ Νικολάου Νεοφύτου ἐκ Δρούσιας τὸ ἔτος 1884, ὑπὸ διακόνου Δημητρίου Φιλίππου ἐκ Δρούσιας τῇ 24/1/1972. Ἀνήκει εἰς τὸν ἱ. ν. ἀγίου Ἐπιφανίου Δρούσιας.

β) Ἐντυποι ἐκδόσεις.

1) Μηναιὸν τοῦ Μαΐου μηνὸς περιέχον τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἄπασαν ἀκολουθίαν, Ἐνετίησιν, Παρὰ Ἀνδρέα τῷ Ἰουλιανῷ, ἀχπγ', σσ. νδ'-νθ'.

Βιβλιοθήκη Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ἀρ. 58B.

2) Μηναιὸν τοῦ Μαΐου, Ἐκδότης Π. Π. Παρασκευόπουλος, Ἐν Ἀθήναις 1904, σσ. 46-52.

3) Μηναιὸν τοῦ Μαΐου, Ἐπιστάσια Γεωργίου Γ. Γεγλέ, Ἐκδότης Μιχαὴλ Σαλίβερος Α.Ε. Λεωχάρους 23 καὶ Πραξιτέλους, Ἀθήναι, ἄ. ἔ., σσ. 83-92.

4) Μηναιὸν τοῦ Μαΐου, Ἐκδοσις «Τὸ Φῶς», Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 109-120.

5) Μηναιὸν τοῦ Μαΐου, Ἐκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἐν Ἀθήναις 1977, σσ. 47-53.

6) Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, Ἐποιήθη ἐν Ἐδέσση ὑπὸ Παναγιώτου Φραγκάκου, θεολόγου, Ἀθήναι 1975.

7) Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, Πολυγραφήμενη ἔκδοσις ὑπὸ ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Εὐθυβούλου, Ἐν Λεμεσῷ, ἄ. ἔ., (1982).

8) Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου, ποίημα Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, ἐν Ἱερᾶς Μονῆς Σταυροβουνίου, Ὑμνολόγιον τὸ χαρμόσυνον, Λευκωσία 1996, σσ. 457-468.

9) Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Εὐθυβούλου, Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου Κύπρου. Ἀναπλήρωσις τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, Ἐπισκόπου Κύπρου. Ταῦτη προσετέθησαν ὁ Παρακλητικὸς κανὼν καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες οἴκοι τοῦ Ἁγίου. Ἐποιήθησαν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Λεμεσὸς 1996.

γ) Ἡ παροῦσα ἀναπλήρωσις.

Ἀναπλήρωσις τῆς ἐν τῷ Μηναιῷ ἀκολουθίας τοῦ ἐν

ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κωνσταντίας Κύπρου, τοῦ θαυματουργοῦ. Συνετέθη ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος, ὑπὸ Ἀθανασίου ἱερομονάχου Σιμωνοπετρίτου, Ὑμνογράφου τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, διὰ τὰ «Κύπρια Μηναια», ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σίμωνος Πέτρας Ἀγίου Ὄρους Ἄθω, τῇ 29.7.2000.

δ) Βίοι-Συναξάρια.

1) Dionysius Petavius, Sancti Patris nostri Eriphanii Opera Omnia II Parisiis 1622, 318-352.

2) Βίος τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου πόλεως Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 41, σσ. 24-73.

3) G. Dindorfius, Eriphanii Episcopi Constantiae opera, vol. I, Lipsiae 1859, σσ. 3-45.

4) Πολυβίου ἐπισκόπου πόλεως Ῥινοκουρούρων εἰς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βίου τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου πόλεως Κωνσταντίας, Petavius, ἐνθ. ἀν., σσ. 353-378, Μ.Ρ.Γ., ἐνθ. ἀν., σσ. 73-112, Dindorfius, ἐνθ. ἀν., σσ. 45-77).

5) Σωζομενοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, βιβλίον VI, κεφ. 32, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 67, σσ. 1389-1392.

6) Σωκράτους, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, βιβλίον VI, κεφ. 12-14, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 67, σσ. 700-708.

7) Μηνολόγιον Βασιλείου αὐτοκράτορος, Μαΐου 12, Μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κύπρου καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 117, σσ. 452.

8) Synaxarium ex Menologio jussu Basilii Imperatoris... in monasterio Cryptae-ferrate, Μαΐου 12: Μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κύπρου καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Acta Sanctorum, Maii, τόμ. V, σ. V.

9) H. Delehaye, Synaxarium Constantinopolitanae, Βρυξέλλαι 1902, σσ. 675-680.

10) Μανουὴλ Ἰ. Γεδεών, Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899, σ. 104.

11) Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, τόμ. Β', Ἀθήνησι 1868, σ. 145.

12) Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Νέον ἐκλόγιον, ἐκδ. γ', Ἐν Ἀθήναις 1974, σσ. 92.

13) Κωνσταντίνου Χρ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστῆς, Μάϊος, Ἐν Ἀθήναις 1892, σσ. 165-203.

14) Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἀγιολόγιον, Ἀθήναι 1935, σ. 134.

15) Μιχαὴλ Ἰ. Γαλανοῦ, Οἱ βίοι τῶν ἀγίων, Μὴν Μάϊος, ἐκδ. α' 1906, ἐκδ. β' 1951, ἐκδ. γ' 1988, σσ. 58-60.

16) Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. κ. Μακαρίου Γ', Κύπρος ἡ ἀγία νῆσος, α' ἐκδ. Ἀθήναι 1968, σσ. 19-20, β' ἐκδ. Λευκωσία 1997, σ. 24, γ' ἐκδ. Λευκωσία 1997 Ἀπαντα Μακαρίου, Ἐκκλησιαστικὰ κοινωνικά, τόμ. α', σ. 75.

17) Παπασταύρου Παπαγαθαγγέλου, Μορφές ποῦ ἄγιασαν τὴν Κύπρο, δ' ἐκδ. Λευκωσία 1988, σσ. 345-353, ε' ἐκδ. Λευκωσία 1998, σσ. 355-362, 568.

18) Ἱερᾶς Μονῆς Σταυροβουνίου, Ἀσματικὴ ἀκολουθία τῶν ἐν Κύπρῳ ἀγίων, Κύπρος 1988, σσ. 37, 38, 61, 83, 90, 122-123, 153.

19) Macaire, hieromoine de Simonos Petras, Le Synaxaire, tome quatrieme, Thessalonique 1993, σσ. 242-246.

20) Γεωργίου Κάκκουρα, Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου, ἐν «Ἀγωνιστικὴ πορεία», Μάϊος 1987, Ἰούνιος 1987, ἐν «Πνευματικὴ ἐπαλξη», Μάϊος 1993.

ε) Συγγράμματα.

1) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, Ἀγκυρωτός, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 43, σσ. 11-236.

2) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, Κατὰ αἰρέσεων ὀδοήκοντα τὸ ἐπικληθὲν Πανάριος εἶτ' οὖν Κιβώτιος, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 41, σσ. 173-1200.

3) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 43, σσ. 237-294.

4) Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου, Πρὸς Διόδωρον ἐπίσκοπον Τύρου περὶ τῶν ἰβ' λίθων τῶν ὄντων ἐν τοῖς στολισμοῖς τοῦ Ἀαρῶν βιβλίον, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 43, σσ. 293-304.

5) Ἐπιστολαί.

α) Sancti Eriphanii episcopi Cypri Epistola ad Joannem episcopum Jerosolymorum, Μ.Ρ.Γ., τόμ. 43, σσ. 379-392.

β) S. Eriphanii episcopi Cypri, Epistola ad S. Hieronymum Μ.Ρ.Γ., τόμ. 43, σσ. 391-392.

γ) Πρὸς Εὐσέβιον, Μάρκελλον, Βιβιανόν, καὶ Κάρπον καὶ πρὸς Αἰγυπτίους.

δ) Πρὸς τοὺς Πρεσβυτέρους Πισιδίας.

ε) Πρὸς τὸν Βασιλειανόν.

ς) Πρὸς Μάγνον, Ἀντιοχείας πρεσβύτερον.

ζ) Πρὸς τοὺς ἐν Ἀραβία κατὰ Ἀντιδικομαριανιτῶν.

η) Πρὸς τὸν κλῆρον τῆς Αἰγύπτου.

θ) Πρὸς Θεοδόσιον Αὐτοκράτορα.

ι) Μαρτύριον πρὸς συμπολίτας.

ια) Δογματικὴ ἐπιστολή.

ς) Ἡμέραι μνήμης.

1) Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, πρ. Λεοντοπόλεως, Τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξ ἀπόψεως ἡμερολογιακῆς, (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας»), Ἀθήναι 1937, σ. 51:

Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου, μνήμη παρὰ Νικοδήμου ἐν τῷ Συναξαριστῇ αὐτοῦ Μαΐου 12, Μαΐου 13 Ἱεροσολυμιτικὸν Κανονάριον, Ἰουλίου 14 Synaxarium Constantinopolitanae (καὶ Μαΐου 12), Νοεμβρίου 18 Ἱεροσολυμιτικὸν Κανονάριον.

2) Ἱεροσολυμιτικὸν Κανονάριον (Τυπικὸν) τοῦ Ζ΄ αἰῶνος, Μαΐου 13 Μνήμη Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. - Πάντα τὰ τῶν Ἱεραρχῶν. Προφανῶς ἢ μετὰθεσις ἐγένετο ὑπὸ τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, διότι τὴν 12ην Μαΐου ἐωρτάζετο ἢ μνήμη Εὐθυμίου Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων. Νοεμβρίου 18 Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου. - Πάντα τὰ τῶν Ἱεραρχῶν. Εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ Μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον... καταστήσει αὐτόν. (12, 32-44). (Πρωθ. Κορνηλίου Σ. Κεκελίδζε, Ἱεροσολυμιτικὸν Κανονάριον (Τυπικὸν) τοῦ Ζ΄ αἰῶνος (Κατὰ Γεωργιανὴν μετάφρασιν). Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ ὑπὸ ἀρχιμανδρίτου Καλλίστου (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Νέας Σιών»), Ἐν Ἱεροσολύμοις 1914, σσ. 90, 119).

3) H. Delehaye, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Βρυξέλλαι 1902, σσ. 675-680: Μαΐου ΙΒ΄: Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ οἴκῳ τῷ ὄντι ἔνδον τοῦ ἁγίου Φιλήμονος, σσ. 817-820: Ἰουλίου ΙΔ΄, Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ Στρατηγίῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Φιλήμονος (Maii 12²).

4) Πατμιακὸς κῶδιξ 266, θ΄-ι΄ αἰῶνος, Διάταξις τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας (Ἰωάννου Σακελίωτος, Πατμιακὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνησιν 1890, σ. 136) Μαΐου ιβ΄ Μνήμη τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου... Καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ πατριάρχου... Κωνσταντινουπόλεως, (Aleksej Dmitrievskij, Τυπικά, τόμ. Α΄, Κίεβον 1895, σσ. 71-72).

5) Ἱεροσολυμιτικὸς κῶδιξ 1096, ιβ΄-ιγ΄ αἰῶνος, Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις εὐαγοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Μὴν Μάϊος ιβ΄, Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Aleksej Dmitrievskij εἰς τὸ ἔργον του Orisanie Liturgitseskich rukopisej, τόμ. III, Τυπικά, τόμ. Β΄, Πετρούπολις 1917, σ. 48 ἀνέγνωσε: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὡς ἀνέγραψε ὁ πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης εἰς τὸ Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (σ. 199) ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Θεοφάνης ἐν τοῖς γνωστοῖς καταλόγοις τῶν ἀρχιεπισκόπων δὲν ἀπαντᾷ. Ἡ σύγχυσις τῶν ὀνομάτων ἀποδοτέα μᾶλλον εἰς ὀλίσημα τῆς παλαιογραφίας. Κατ' εἰσῆγησιν τοῦ δρ. Γεωργίου Κ. Χριστοδούλου δέον ὅπως ἐπαναγνωσθῆ Ἐπιφανίου (ἀντὶ Θεοφάνους) ἀρχιεπισκόπου Κύπρου.

6) Σιναΐτικὸς Ἑλληνικὸς κῶδιξ 925, ι΄-ια΄ αἰῶνος, Μὴν Μάϊος, Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΒ΄, Κονδάκιον τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων Ἐπιφανίου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, (Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ ὕμνοι. Τόμος τρίτος, μέρος Α΄, Κονδακάρια τοῦ Σινᾶ ὑπὸ Νικολάου Α. Λιβαδάρα, Ἐν Ἀθήναις 1957, σσ. πδ΄-πε΄).

7) Σιναΐτικὸς Ἑλληνικὸς κῶδιξ 926, ια΄ αἰῶνος, Μὴν

Μάϊος. Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΒ΄, Κονδάκιον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ Ἱεραρχῶν Γερμανοῦ καὶ Ἐπιφανίου (Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ ὕμνοι, ἔνθ. ἀν., σσ. ρη΄-ριθ΄).

8) Σιναΐτικὸς Ἑλληνικὸς κῶδιξ 927, ιδ΄ αἰῶνος, Μὴν Μάϊος. Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΒ΄, Κονδάκιον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ Ἱεραρχῶν Γερμανοῦ καὶ Ἐπιφανίου. Ἐτερον κονδάκιον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου.

Ἦχος γ΄. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ἐν ὁσίοις ὁσιος καὶ ἱεράρχης ἐδείχθης, μάκαρ Ἐπιφάνιε, θεραπευτὰ τοῦ Κυρίου, εὐφρανας τὰς τῶν ἀγγέλων στρατολογίας, ἔρρηξας βουλὰς δαιμόνων καὶ μεθοδίας διὰ τοῦτο ἀνεδείχθης,

διδασκαλίας τίμιον ἔσοπτρον.

Ὁ Οἶκος.

Τὸν ποιμένα ἡμῶν καὶ διδάσκαλον τίμιον... (Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ ὕμνοι, ἔνθ. ἀν., σ. σξδ΄).

9) Κυπριακὸς κῶδιξ Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, Μηνολόγιον Εὐαγγελιαρίου τῆς Θ΄ ἑκατονταετηρίδος, Μηνὶ μαΐῳ ιβ΄ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ζητεῖ Σεπτεμβρίου γ΄ (Ἀγχιάλου Βασιλείου, μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Μηνολόγιον Εὐαγγελιαρίου τῆς Θ΄ ἑκατονταετηρίδος, ἐν «Νέα Σιών», τόμ. Ζ΄, Ἰούλιος-Αὐγούστος 1908, σ. 496).

10) Περγαμηνὸς κῶδιξ ιβ΄ αἰῶνος, Μηνολόγιον ἢ Συναξάριον Εὐαγγελιαρίου, Μὴν Μάϊος ιβ΄ τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν Ἐπιφανίου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως (Σωφρονίου Λεοντοπόλεως, Εὐαγγέλιον Μαρίας τῆς Παλαιολογίνας, ἐν «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος», τόμ. Ζ΄, 1911, σ. 357).

11) Χειρόγραφον Καινῆς Διαθήκης ὑπ' ἀριθμ. 2215^E Μητροπόλεως Κιτίου, ια΄ αἰῶνος, Συναξάριον σὺν Θεῶ τῶν εὐαγγελίων τοῦ ὅλου χρόνου. Μὴν Μάϊος ιβ΄ τῶν ἁγ. Ἐπιφανίου καὶ Γερμανοῦ. Ἰωαν. πθ΄. [Ἰω. ια΄ 9-16. Εὐ:...] (Χαριλάου Ἰ. Παπαϊωάννου, Τὸ 2215^E χειρόγραφον τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ ἐν τῇ Μητροπόλει Κιτίου τῆς Κύπρου, Ἐν Ἀθήναις 1923, σ. 111).

12) Χειρόγραφος κῶδιξ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Κασούλων, Τέλος εἴληφεν... μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α΄ ἔτει ρχπθ΄, ἰνδ. ζ΄. Τυπικὸν σὺν Θεῶ, ἦτοι διάταξις τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ ἀκολουθίας τῶν τε δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τῶν ἐπισήμων ἁγίων, καὶ ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, Μαΐου 12 Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Φιλίππου τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως (Aleksej Dmitrievskij, Τυπικά, τόμ. Α΄, Κίεβον 1895, σ. 857).

2. Βοηθήματα.

α) Μελέται.

1) F. Halkin, Bibliotheca Hagiographica Graeca, τόμ. I,

Βρυξέλλαι 1957, σσ. 181-182, Auctarium B.H.G., Βρυξέλλαι 1969, σ.63, Novum Auctarium, B.H.G., Βρυξέλλαι 1984, σσ. 67-68.

2) Glavis Patrum Graecorum, cura et studio Mauritii Geerard, Volumen II, Brepols-Turnhout 1974, σσ. 324-341 Eriphanus Constantiensis.

3) H. Follieri, Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae, Vol. V, pars Altera, Città del Vaticano 1966, σ. 93 'Επιφάνιος ἐπ. Κύπρου (Maii 12).

4) L. Petit, Bibliographie des Acolouthies Grecques, Βρυξέλλαι 1926, σσ. 78-79, 16.

5) Estienne de Lusignan, Description de toute l'isle de Chypre, Paris 1580, σ. 536.

6) Stefano Lusignan, Chorographia et breve historia universale dell' isola de Cipro, Bollogna 1573, σ. 246.

7) Tommaso Porcacchi, L' Isole piu famose del mondo Venice 1590, σσ. 144-153 Description of the island of Cyprus, 1576, βλ. C. D. Cobham, Excerpta Cypria, Λευκωσία 1895, σσ. 162-170, σσ. 163: cape San Pifani (I use the common name) anciently called Acamas. σ. 167: At Famagusta again, of the vigil of the feast kept in honour of S. Eriphanus, Archbishop of Salamis, who did penance in a cave near the city, pure and sparkling water was seen to trickle gently from the rock of the grotto, and again to stop. This too answered to the wishes of many pious persons who kept it to use as a medicine or a charm.

8) Νεοφύτου τοῦ Ῥοδινοῦ, Περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων ἁγίων καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἐβγήκασιν ἀπὸ τὸ νησὶ τῆς Κύπρου, 'Ἐν Ρώμῃ ἀχνθ', παρ. 122.

9) Ἀρχιμ. Κυπριανοῦ, Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου, ἀχπῆ, 'Ενετίησιν ἐν ἔτει 1788, σσ. 4, 36, 385: 'Επιφάνιος Κωνσταντίας, σσ. 32-34: Σαλαμίνα, σ. 349: Θεόπροβος, ἤκμασεν τὸν καιρὸν τοῦ ἁγίου 'Επιφανίου, σ. 350 Τύχων ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου 'Επιφανίου, ἀρχιερεὺς Ἀμαθοῦντος, σ. 351-352 'Επιφάνιος ὁ μέγας, 'Επίσκοπος Κωνσταντίας, ἤγουν τῆς Ἀμμοχούστου.

10) Φιλίππου Γεωργίου, Εἰδήσεις ἱστορικαὶ περὶ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, Ἀθήνησιν 1875, σσ. 2, 11, 12, 13, 20, 29, 144.

11) Κ. Ν. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. 6', 'Ἐν Βενετία 1873, Λεοντίου Μαχαιρᾶ, Χρονικὸν σ. 67. Μὲ τὴν χάριν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦσαν ἀρχιεπίσκοποι, τοὔτέστιν ὁ ἅγιος Βαρνάβας ἀπόστολος Χριστοῦ, ὁ ἅγιος 'Επιφάνιος σ. 90 καὶ ἔβαλεν λείψανα... τοῦ ἁγίου 'Επιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, E. Miller et C. Sathas, Λεοντίου Μαχαιρᾶ Χρονικὸν Κύπρου, Paris 1882, σσ. 18, 43, R. M. Dawkins, Leontios Makhairas Recital concerning the Sweet Land of Cyprus entitled "Chronicle", vol. I, σσ. 28, 70, vol. II, σσ. 54, 87, Ἄντρου Παυλίδη, Λεοντίου Μαχαιρᾶ Χρονικόν, Ἔκδοσις Β', βελτιωμένη, Λευκωσία 1995, σσ. 24-25, 60-61.

12) H. Delehaye, Saints de Chypre, *Analecta Bollandiana*, τόμ. XXVI, Βρυξέλλαι 1907, σσ. 229, 234, 235, 242-243, 259, 267, 270, 271.

13) Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Ἀ. Παπαδοπούλου, Ὁ ἅγιος 'Επιφάνιος Κύπρου, ἐν «Ἐκκλησιαστικὸς κῆρυξ», 'Ἐν Λάρνακι 1911, σσ. 539-544, 577-584, 603-608, 643-649.

14) Ἰωάννου Χάκκεττ, Ἱστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, κατὰ μετάφρασιν καὶ συμπλήρωσιν Χαριλάου Ἰ. Παπαϊωάννου, τόμ. Α', 'Ἐν Ἀθήναις 1923, σσ. 21, 23, 37, τόμ. Β', 'Ἐν Πειραιεῖ 1927, σσ. 17-18, 30-31, 34, 69, 75, 87, 91-93, 202, 212, 216, 220-250, 292, τόμ. Γ', 'Ἐν Πειραιεῖ 1932, σ. 209.

15) Κ. Ι. Δυοβουνιώτου, Συμμετοχὴ τοῦ Κωνσταντίας 'Επιφανίου εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν «Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», Ἀθήναι, ἔτος Γ', 1926, σσ. 67-84.

16) Δ. Σ. Μπαλάνου, Πατρολογία, Ἀθήναι 1930, σσ. 378-384: 'Επιφάνιος ὁ Κωνσταντίας ἐν Κύπρῳ.

17) A. Puech, Histoire de la littérature grecque chrétienne, τόμ. III, Παρίσι 1930, σσ. 643-649: Saint Eriphane.

18) Ἡλία Δ. Μουτσούλα, 'Επιφάνιος, 'Επίσκοπος Σαλαμίνας τῆς Κύπρου. Βίος, συγγράμματα, διδασκαλία, ἐν Θ.Η.Ε., Ἀθήναι 1964, τόμ. 5ος, σσ. 800-808.

19) Ἀρχιμ. Ἰπολύτου Μιχαηλίδου, 'Επιφάνιος ὁ Κωνσταντίας τῆς Κύπρου, ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΙΔ', Μάϊος 1953, σσ. 136-138.

20) Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Ὁ ἅγιος 'Επιφάνιος, ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΚΖ', Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1966, σσ. 80-84.

21) Ἀρχιμ. Μαξίμου Κουρσουμπᾶ, Ὁ Κωνσταντίας 'Επιφάνιος καὶ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, Λευκωσία 1966.

22) Δρ. Βενεδίκτου Ἐγγλεζάκη, 'Επιφάνιος Σαλαμίνας, πατὴρ τοῦ κυπριακοῦ αὐτοκεφάλου, 'Ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΜΔ', Ἰανουάριος 1983, σσ. 12-18, Φεβρουάριος 1983, σσ. 42-45 - Πρακτικὰ τοῦ Δευτέρου Διεθνoῦς Κυπριολογικοῦ Συνεδρίου (Λευκωσία, 20-25 Ἀπριλίου 1982), τόμος Β', Μεσαιωνικὸν τμήμα, Λευκωσία 1986, σσ. 303-312 - Εἴκοσι μελέται διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου, Ἀθήναι 1996, σσ. 57-70.

23) Ἡλία Δ. Μουτσούλα, Τὸ «Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν» ἔργον Ἐπιφανίου τοῦ Σαλαμίνας, ἐν «Θεολογία», Ἀθήναι, τόμ. 41, (1970), σσ. 618-637, τόμ. 42 (1971), σσ. 473-505, τόμ. 43 (1972), σσ. 631-670, τόμ. 44 (1973), σσ. 157-210.

24) Νίκου Νικολαΐδη, Ὁ «κυριακὸς ἄνθρωπος», ὁ ἀντιδοκητισμὸς καὶ ὁ ἀντιαπολιναρισμὸς τοῦ 'Επιφανίου Κωνσταντίας μὲ βάση τὸ ἔργο του «Ἀγκυρωτός», ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΝΔ', 1993, σσ. 185-195.

25) Νίκου Νικολαΐδη, Ὁ ἕνας Χριστός, κατὰ τὸν «Ἀγκυρωτὸν» τοῦ Κωνσταντίας 'Επιφανίου, ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΝΔ', 1993, σσ. 372-378, 401-410, τόμ. ΝΕ', 1994, σσ. 155-159, 417-420, 455-461.

26) Νίκου Ἰ. Νικολαΐδη, δρ. θ., Ὁ ἅγιος 'Επιφάνιος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, Θεσσαλονίκη 1995.

27) Νίκου Ἰ. Νικολαΐδη, δρ. θ., Ἡ τριαδολογία τοῦ ἁγίου 'Επιφανίου Κύπρου, Θεσσαλονίκη 1999.

28) Eriphanios, bishop of Salamis (Constantia) in Cyprus (from 367), ἐν «The Oxford Dictionary of Byzantium, Vol. I,

1991, σ. 714.

29) Γεωργίου Δ. Δράγα, πρωτοπρεσβυτέρου, 'Ο ἅγιος Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος (Σαλαμῖνος) Κωνσταντίας Κύπρου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρώτην ἐκδοσιν ἐν Ἑλλάδι τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας J.P. Migne, Ἀθήναι 1992, τόμος 41, σσ. ιε'-ρστ'.

30) Π. Κ. Χρήστου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, Θεσσαλονίκη 1989, τόμ. Δ', σσ. 497-517: Ἐπιφάνιος Κωνσταντίας.

31) Α. Σακαρέλου, Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, Ἀθήναι 1990.

32) Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, Ἡ εὐχή τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Θεολογικοῦ Συμποσίου», τόμου χαριστηρίου πρὸς τον καθηγ. Π. Χρήστου, Θεσσαλονίκη 1967.

33) Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Λειτουργικὰ στοιχεῖα ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἐπιφανίου Σαλαμῖνος, ἐν «Ἐφημέριος», τόμ. 28, (1979), σσ. 165-167.

34) Ἀνδρέου Θεοδώρου, Ἡ περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλία Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐπιφανίου Κύπρου, ἐν «Θεολογία», τόμ. 45 (1974), σσ. 87-119.

35) Νίκ. Ε. Τζιράκη, Σαλαμῖνος, Μητρόπολις, ἐν «Θ.Η.Ε.», τόμ. 10ος, 1966, σ. 1129.

36) Ἀνδρέου Τηλλυρίδου (νῦν Μητροπολίτου Ζιμπάμπουε κ. Μακαρίου), Ἐπιφάνιος ἅγιος, ὁ Μέγας, ἐν «Μ.Κ.Ε.», τόμ. 5ος, 1986, σσ. 152-155.

6) Ναογραφία ἐν Κύπρῳ.

1) Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου, Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἐν «Ἐκκλ. Κῆρυξ», ἔτος Α' 1911, σ. 643.

2) Χάκκεττ-Παπαϊωάννου, Ἱστορία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τόμ. Β', Ἐν Πειραιεῖ 1927, σ. 247.

3) G. E. Jeffery, A Description of the Historic Monuments of Cyprus, Nicosia 1918, σσ. 101, 147, 254, 259, 293, 303, 355.

4) G. E. Jeffery, The Basilica of Constantia, Cyprus, ἐν *The Antiquaries Journal*, VIII, (1928), σσ. 344-349.

5) J. du Plat Taylor, A water cistern with Byzantine Paintings, Salamis Cyprus, ἐν *The Antiquaries Journal*, XIII, (1933), σσ. 97-108.

6) Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου, Τὰ παλαιοχριστιανικὰ καὶ Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κύπρου, (ἀνακοίνωσις), ἐν Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἐν Ἀθήναις 1931, σσ. 478-482, βλ. καὶ Ἀπ. Β., περ. 6', τόμ. Δ', 1932, σσ. 111, 145.

7) Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου, Τὰ Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κύπρου, ἐν Ἀθήναις 1935, εἰκ. 3, πίν. 8, 9.

8) Monica Bardswell, The Byzantine paintings in a water cistern, Salamis Cyprus, ἐν *The Antiquaries Journal* XIX, (1939), σσ. 443-445.

9) Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου, Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ

Ἀρχαιολογία, τόμ. Α', ἐν Ἀθήναις 1942, σσ. 231-232 εἰκ. 127, 128 καὶ σ. 305.

10) Συντάξεως «Ἀπ. Βαρνάβα», Ἀνευρέθη ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου; ἐν Ἀπ. Β., περ. γ', τόμ. ΙΗ', Ἰούλιος-Αὐγούστος 1957, σσ. 122-123.

11) Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, Ἡ Παλαιοχριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ τέχνη τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1966, σσ. 7-9.

12) Vassos Karageorghis, Salamis in Cyprus, London 1969, σσ. 197-198, 204.

13) Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, Ἐπιφανίου Ἁγίου βασιλική, Σαλαμίνα, ἐν «Μ.Κ.Ε.», τόμ. 5ος, Λευκωσία 1986, σσ. 156-158. Ἐπιφανίου Ἁγίου ἐκκλησίες, ἐνθ. ἀν., σσ. 157-158.

14) Georges Roux, Salamine de Chypre XV, La Basilique de la Campanopetra, Paris 1998.

15) Ἀρχιμ. Κυπριανοῦ, Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου ἀρχῆς, Ἐνετίησιν ἐν ἔτει 1788, σ. 60: Οἱ Δομενικάνοι εἶχον εἰς τὸ χωρίον Βάβλα τὸν Ἁγιον Ἐπιφάνειον Μοναστήριον καὶ μετόχιον.

16) Cl. Cobham, The Churches and Saints of Cyprus, London 1910, σσ. 4-5, 26, 34-35.

17) R. Gunnis, Historic Cyprus, α' ἐκδ. 1936, β' ἐκδ. 1947, Λονδῖνον, σσ. 96, 414: Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Σαλαμῖνος, 422-423: Βασιλικὴ Κωνσταντίας, 183-184: ναὸς εἰς Ἀσπρογιάν, 198-199: ναὸς εἰς Ἁγιον Ἐπιφάνιον, 221: ναὸς εἰς Δρούσιαν, 329-330 ναὸς εἰς Λουρουτζιάν.

18) Κώστα Μυριανθέα, Γεωγραφία τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1945, σσ. 128: Πανήγυρις εἰς Ἁγιον Ἐπιφάνιον Λευκωσίας, 182: Κάθηκας, ἀρχαῖον Παρεκκλήσιον Ἁγ. Ἐπιφανίου, Δρούσια, ἐκκλησία Ἁγ. Ἐπιφανίου.

19) Ν. Κυριαζῆ, Ἁγιοὶ ἐν Κύπρῳ καὶ οἱ ναοὶ των, ἐν «Ἀγάπη», 1946, σ. 21.

20) Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλη, Κύπρος, τόμ. Α', Ἀθήναι 1955, σσ. 33, 34, 109, 466, 468, τόμ. Β', Ἀθήναι 1963, σσ. 36, 87.

21) Ν. Κυριαζῆ, Τὰ μοναστήρια ἐν Κύπρῳ, Λάρνακα 1950, σσ. 47-48: Ἁγιος Ἐπιφάνιος, Βάβλα.

22) Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Πάφου, Λευκωσία 1971, σσ. 139, 140, 168, 179, 206.

23) Σωφρονίου Γ. Μιχαηλίδη ἱερομ., Ἱστορία τῆς κατὰ Κίτιον Ἐκκλησίας, Λάρνακα 1992, σσ. 15, 38: Ἐπιφάνιος Κωνσταντίας, 559: Ἀλεθρικό: Ἁγιος Ἐπιφάνιος κυρίως ναὸς καὶ ἐξωκκλήσιον.

24) Σίμου Μενάρδου, Τοπωνυμικὸν τῆς Κύπρου, Ἐκδοσις Κ.Ε.Ε., Λευκωσία 1970, σ. 55: Ἁγιος Ἐπιφάνιος Ὀρεινῆς, 11, 55: Ἁγιος Ἐπιφάνιος Σολέας.

25) Κ. Α. Πιλαβάκη, Συναγωγὴ Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὕλικου, ἐν «Κ. Σ.», τόμ. XXXVII, 1972 παραρτ., σσ. 12-13: Ἁγιος Ἐπιφάνιος (Ἁγ. Πιφάνης) Ὀρεινῆς καὶ Σολέας (ἐκ τῶν καταλοίπων Σ.Μ.).

26) A concise gazetteer of Cyprus, Nicosia 1982, σ. 7: Ἁγιος Ἐπιφάνιος, ἀρχαιολ. περιοχὴ, ἐπαρχ. Λευκωσίας WD 42 74. Ἁγιος Ἐπιφάνιος, ἐκκλησία, ἐπαρχία Ἀμμοχώστου

WE 82 04, "Άγιος Έπιφάνιος, εκκλησία, έπαρχία Λάρνακος WD 46 59, "Άγιος Έπιφάνιος, εκκλησία, έπαρχία Λάρνακος WD 46 82, "Άγιος Έπιφάνιος, εκκλησία, έπαρχία Λεμεσοῦ WD 18 41, "Άγιος Έπιφάνιος, εκκλησία, έπαρχία Πάφου VD 58 44, "Άγιος Έπιφάνιος, χωρίον, έπαρχία Λευκωσίας VD 89 80, "Άγιος Έπιφάνιος, χωρίον, έπαρχία Λευκωσίας WD 10 72.

27) Βενεδίκτου Έγγλεζάκη (άρχιμ. Παύλου), Εΐκοσι μελέται διά τήν Έκκλησίαν Κύπρου, Άθηναι 1996, σσ. 292-293: "Έγκλειστρον τοῦ ἁγίου Έπιφάνιου εἰς τὸ χωρίον Σουσκοῦ παρὰ τὰ Κούκλια, σ. 648 ὑποσημ. 59, σ. 657 ὑποσημ. 144, 145, σ. 35. (Βλ. C.Astrac, Les Manuscrits grecs datés des XIIIe et XIVe siècles... I, XIIIe siècle, Παρίσι 1990, σσ. 17-18 καὶ πίν. II [«début du XVe siècle»], Costas N. Constantinides and Robert Browning, Dated Greek Manuscripts from Cyprus to the year 1570, Nicosia 1993, σ. 105, Γεωργίου Ά. Σωτηρίου, Τὰ Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κύπρου, Άθηναι 1935, πίν. 74-77α: Τοιχογραφίαι ναΐδριου ἐντὸς σπηλαίου καὶ τοῦ ἐναντι αὐτοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου-Καθολικοῦ ἡρειπωμένης Μονῆς - κειμένων εἰς θέσιν «Έγκλειστρον» τοῦ χωρίου Σουσκοῦ παρὰ τὰ Κούκλια (Παλαιὰν Πάφον), ὅπου κατὰ τήν παράδοσιν ἡσκήτευσεν ὁ ἅγιος Νεόφυτος πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον - Έγκλειστραν - παρὰ τὸ Κτῆμα, ἐνθα καὶ ἡ ὁμώνυμος Μονή, Ν. Κυριαζῆ, Τὰ Μοναστήρια ἐν Κύπρῳ, Λάρνακα 1950, σ. 115: Εἰς τὸ χωρίον Σουσκοῦ ὑπάρχει τοπωνύμιον Έγκλειστρον, Μ. Christodoulou, A concise gazetteer of Cyprus, Nicosia 1982, σ. 59: Σουσκοῦ, ἡ, χωρίον έπαρχίας Πάφου VD 63 43, Ά. Παπαγεωργίου, Έρεὰ Μητρόπολις Πάφου, Έστορία καὶ τέχνη, 1950 χρόνια ἀπὸ τήν ἴδρυσή της, Λευκωσία 1996, σ. 70: Τὸ ἔγκλειστρον τῆς Σουσκοῦς ("Άγιος Έπιφάνιος Κουβουκλίων;).

γ) Ναογραφία ἐν Κωνσταντινουπόλει.

1) Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως, σ. 677: Μαΐου 12. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἐνδον τοῦ ἁγίου Φιλήμονος.

2) Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον, σ. 101: Ἡ σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ οἴκῳ, τῷ ὄντι ἐνδον τοῦ ἁγίου Φιλήμονος.

3) J. Mateos, Le Typicon de la grande Église, Rome, τόμ. I, 1962, σ. 290.

4) Le Typicon, ἐνθ. ἀν., σ. 338: Μνήμη Ἰουλίου 14 κατὰ τὸν κώδικα 40 τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ἱεροσολύμων τῆς Ἰ ἐκατονταετηρίδος.

5) Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως, σ. 154: Τῆς ΚΑ' Ὀκτωβρίου, Μνήμη Ἰλαρίωνος πρεσβυτέρου γενομένου καὶ ἀναχωρητοῦ τῆς ἐρήμου. Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἐπισκόπου γενομένου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου καὶ θαυματουργοῦ Έπιφάνιου, πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Φιλήμονος ἐν τῷ Στρατηγίῳ.

6) Le Typicon, ἐνθ. ἀν., σ. 72: Ὀκτωβρίου ΚΑ'.

7) R. Janin, La géographie Ecclésiastique de l' Empire Byzantin, première partie, tome III, Églises et Monastères de Constantinople, Παρίσι 1953, σ. 118, Παρίσι 1969, σ. 112.

8) R. Janin, Constantinople byzantine, Παρίσι 1950, σ. 396, Παρίσι 1964, σσ. 431-432: τὸ Στρατήγιον.

δ) Εἰκονογραφία.

1) A. and J. Stylianos, The painted Churches of Cyprus, London 1985, σσ. 71, 74, 79, 88, 93, 94, 106, 118, 147, 175, 218, 227, 237, 254, 273, 289, 302, 305, 325, 339, 348, 364, 405, 417, 421, 422, 448-449.

2) Ά. καὶ Ἰ. Στυλιανοῦ Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Στέγης παρὰ τήν Κακοπετρίαν (ἄγνωστον μουσεῖον Βυζαντινῆς τέχνης), ἐν «Κ.Σ.», τόμ. Χ', 1946 σσ. 95-196.

3) Ά καὶ Ἰ. Στυλιανοῦ, Παναγία Φορβιώτισσα, Ἀσί-νου, ἐν «Κ.Σ.», τόμ. XV, 1951, σσ. 147-152.

4) Ά. καὶ Ἰ. Στυλιανοῦ, Παναγία Φορβιώτισσα, Ἀσί-νου, Λευκωσία 1973.

5) Ά. καὶ Ἰ. Στυλιανοῦ, Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας Θεοτόκου παρὰ τήν Κακοπετρίαν, ἐν «Κ.Σ.», τόμ. XVI, 1952, σσ. 51-81 πίν. α'-ιθ'.

6) Γεωργίου Ά. Σωτηρίου, Θεοτόκος ἡ Ἀρακιώτισσα τῆς Κύπρου, ἐν Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι, 1953-1954, Εἰς μνήμην Γεωργίου Π. Οἰκονόμου, Μέρος Πρῶτον. Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, Ἐν Ἀθήναις 1955, σσ. 87-91.

7) Ά. Στυλιανοῦ, Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τοῦ Ἀράκου, Λαγουδερά, Κύπρος, ἐν Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου (Θεσσαλονίκη, 12-19 Ἀπριλίου 1953), τόμ. Α'. Ἀθῆναι 1955, σσ. 459-467, πίν. 142-157.

8) Ά. Παπαγεωργίου, Ἡ Παλαιοχριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ τέχνη τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1966, σσ. 34, 44-48, 61, 64, Ἡ Παλαιοχριστιανικὴ ἀρχαιολογία καὶ τέχνη ἐν Κύπρῳ κατὰ τὰ ἔτη 1967-1968, Λευκωσία 1970, σσ. 18-22, Εἰκῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας τοῦ Ἀρακος, ἐν «Κ.Σ.», τόμ. XXXII, 1968, σσ. 45-55, εἰκ. 1-4, Ἀρακος Παναγίας εκκλησία, ἐν Μ.Κ.Ε., τόμ. 2ος, 1985, σσ. 270-273.

9) Βενεδίκτου Έγγλεζάκη (ἀρχιμανδρίτου Παύλου), Εΐκοσι μελέται διά τήν Έκκλησίαν Κύπρου, Άθηναι 1996, σ. 70 εἰκῶν Βαρνάβας καὶ Έπιφάνιος, οἱ δύο στῦλοι τῆς Έκκλησίας Κύπρου (Ἀψὶς ναοῦ Παναγίας Ἀρακιωτίσεως, Λαγουδερά, Κύπρος, 1192 μ.Χ.).

10) Ά. Παπαγεωργίου, Έρεὰ Μητρόπολις Πάφου, Έστορία καὶ τέχνη, 1950 χρόνια ἀπὸ τήν ἴδρυσή της, Λευκωσία 1996, σ. 73.

11) Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Παναγία ἡ Χρυσορωγιτίσσα, Λευκωσία 1964, 1965, σσ. 140-141 εἰκ. 65 0,56^{1/2}-0,38 Ὁ ἅγιος Έπιφάνιος Κύπρου, Ὁ ἅγιος Μιχαὴλ Συνάδων.

12) Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Έστορία τῆς Έκκλη-

σίας Πάφου, Λευκωσία 1971, σσ. 282, 294. Δρούσια, "Άγιος Γεώργιος Νικοζυλίτης τοῦ ἔτους 1780, βλ. καὶ σ. 228 Μονὴ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἀξύλου, καὶ σ. 179: Εἰς τὴν Ἀξύλου καὶ ἕτερος Ἐπιφάνιος.

ε) Ἱερὰ λείψανα.

α) Ἐπιφανίου Κωνσταντίας, Μαΐου 12.

1) Ἄρχιμ. Κυπριανοῦ, Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου *αχπῆ*. Ἐνετίησιν ἐν ἔτει 1788, σσ. 351-352: Τὸ ἱερόν του λείψανον μετὰ τῶν ἄλλων μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐν ᾧ σπηλαίῳ ὁμοῦς ἠσκήτευεν ὁ ἅγιος εἰς Ἀμμόχουστον, μέχρι χρόνων πολλῶν, ἀνέβλυεν ὕδωρ ἐκ μιᾶς πέτρας, ὡς ἱστορεῖ Στέφανος Λουζιανός, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του τῆ 18' Μαΐου. Μεγάλην δὲ φήμην ἀπέκτησεν ἡ Κύπρος διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ θείου πατρὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, σσ. 30-32: Ἀρσινόη. Αὐτὴ εἶναι ἡ πόλις τῆς Ἀμμοχούστου... Εἰς αὐτὴν ἔκειτο τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου.

2) Ἦγουμένου Κύκκου Χρυσοστόμου, Ἡ Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τοῦ Κύκκου, Κύπρος 1969, σ. 65/11: Ἐπὶ ξυλίνου Ἀντιμηνσίου Ἐπιφανίου Ἐπισκ. Κύπρου, σ. 65/12: Ἐπὶ ξυλίνου Ἀρτοφορίου Ἀγ. Ἐπιφανίου Κύπρου.

3) Otto Meinardus, Relics in the Churches and Monasteries of Cyprus, *Ostkirchliche Studien*, XIX 1970, σ. 29: Eriphanus of Salamis (May 12) Until the XVth century the relics reposed in the Orthodox Cathedral of Famagusta. The skull is in the Monastery Kykko, Troodos.

4) Τεμάχιον τοῦ ἱεροῦ κρανίου τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐντὸς ἀσημένιας θήκης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐπιγραφὴ Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίας Κύπρου, εὑρίσκεται ἠσαυρισμένον εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου. Ἔτερον τεμάχιον τοῦ ἱεροῦ κρανίου τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἰθῆρων τοῦ Ἀγίου Ὁρους τοῦ Ἄθωνος. Ἡ ἱερὰ κάρα τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἑορτασμῶν διὰ τὴν δισχιλιετίαν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, μετεφέρθη ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου εἰς τὸν ἱ. ναὸν Ἀγίου Δημητρίου Παραλμνίου, ὅπου ἐξετέθη εἰς προσκύνησιν ὑπὸ τῶν πιστῶν ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 14ης Μαΐου 2000. (βλ. «Πνευματικὴ ἑπαλξη», Ἀπρίλιος-Ἰούλιος 2000, ἔτος Η', τεῦχος 38, σσ. 116-117).

6) Ἐπιφανίου Κωνσταντινούπολεως, Αὐγούστου 25.

1) Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ, Λευκωσία 1968, σ. 210 Ἱερὰ θήκη Λειψάνων ἀσημένια ἔκτυπος, 0,13.4x0,9.7, Ἐπὶ τοῦ καλύμματος αὐτῆς: Η ΜΡ ΘΥ (Μ(ΗΤΗ)Ρ Θ(ΕΟ)Υ) Η ΕΝ ΜΑΧΑΙΡΑ... ἱερόν ὁστοῦν Ἐπιφανίου ΚΠ.

2) Otto Meinardus, ἐνθ. ἀν., σ. 29 Eriphanus of Con-

stantinople Aug. 25, Some parts are in the Monastery Panagia of Makhaeras.

γ) Ὁσίου Ἐπιφανίου.

1) Λεοντίου Μαχαιρᾶ, Ἐξήγησις τῆς γλυκείας χώρας Κύπρου, ἔκδ. R.M. Dawkins, Oxford 1932, vol. I παρ. 32, σ. 30: Πρὸς τὴν Κυθρίαν ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος τὸ κοιμητήριον του εἶνε εἰς μοναξίαν, καὶ οἱ τόποι ἐρημώθησαν ἐπῆραν τὴν ἁγίαν του κάραν καὶ τὰ εἰκονίσματα, καὶ ἔβαλάν τα εἰς φύλαξιν εἰς τὸν Κουτζουβέντην, σ. 32 εἰς τὴν Ἀξύλου ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ὁ ἅγιος Χαρέτης καὶ ἕτερος Ἐπιφάνιος. (Εἰς τὴν ἔκδοσιν Ἱστορίας τῆς Κύπρου τοῦ ἀρχιμ. Κυπριανοῦ τοῦ ἔτους 1788 σ. 352 ἐγίνε διατάραξις τῆς σειρᾶς τῶν ἁγίων Ἀλεξάνδρου, Χαρέτη καὶ Ἐπιφανίου κ.ἄ. καὶ ἐτέθη: Κούρδακαν Ἀλέξανδρος, χεραρίτης, ἐπιφάνιος. Ἐπὶ τοῦ Κυπριανοῦ ἐστηρίχθη καὶ ὁ Κ. Ν. Σάθας «ἐν Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ», τόμ. Β', Ἐν Βενετίᾳ 1873, σ. 69 καὶ ἀνέγνωσεν: Ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ὁ ἅγιος Χαρέτης, καὶ ἕτερος Ἐπιφάνιος εἰς τὸν Κούρδακαν», ἐπίσης εἰς ἔκδ. E. Milleret C. Sathas, Παρίσι 1882, σ. 20. Εἰς Κούρδακαν ἐτοποθέτησαν καὶ οἱ χρησιμοποιήσαντες τὴν ἔκδ. Σάθα: Delehay, Saints de Chypre σ. 253, Cobham, The Churches and Saints of Cyprus σ. 35, Χάκκεττ - Παπαϊωάννου, Ἱστορία Ὁρθ. Ἐκκλ. Κύπρου, τόμ. 6', σ. 280, Εὐστρατιάδης, Ἀγιολόγιον σσ. 135, 323. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς ὀρθῆς στίξεως ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Dawkins, ἐνθ. ἀν. σ. 32 ὅστις ἀνέγνωσεν: Εἰς τὴν Ἀξύλου ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ὁ ἅγιος Χαρέτης, καὶ ἕτερος Ἐπιφάνιος εἰς τὸν Κούρδακαν ὁ ἅγιος Πήγων, καὶ ὁ ἅγιος Χριστόφορος. Διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὁσίου Ἐπιφανίου εἰς Ἀξύλου βλ. Θεοδώρου Χ. Παπαδοπούλλου, Τὸ κείμενον ἀρχαίας παραδόσεως περὶ ἐπισκέψεως τῆς ἁγίας Ἐλένης εἰς Παλαιστίνην καὶ Κύπρον, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Νέα Σιών», Ἐν Ἱεροσολύμοις 1952, σ. 30: Εἰς τὴν Ἀξύλου ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, εἰς τὴν Κούρδακαν ὁ ἅγιος Ἐπεύγων καὶ ὁ ἅγιος Χριστοφόρος).

2) Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Μακαρίου Γ', Κύπρος ἡ ἁγία νῆσος, α' ἔκδ. Ἀθῆναι 1968, σ. 20, β' ἔκδ. Λευκωσία 1997, σσ. 24-25, γ' ἔκδ. Λευκωσία 1997, Ἄπαντα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, Ἐκκλησιαστικά - κοινωνικά, τόμ. Α', σσ. 75-76.

3) Ἄντρου Παυλίδη, Ἐπιφάνιος ἅγιος (Ἀξύλου), Ἐπιφάνιος ἅγιος (Κυθρέα), ἐν «Μ.Κ.Ε.», τόμ. 5ος, 1986, σ. 152.

4) Ἦγουμένου Κύκκου Χρυσοστόμου, ἐνθ. ἀν., σ. 65/2, 7, 9.

5) Otto Meinardus, ἐνθ. ἀν., σ. 28. (Ἐκ παραδρομῆς ἐκ τῆς ἡμέρας μνήμης τοῦ ἁγίου Ἐρμογένους ὠρισεν ἡμέραν μνήμης τὴν 5ην Ὀκτωβρίου).

6) Βλασίου μοναχοῦ, Πατερικὸν τῆς νήσου Κύπρου, Λάρνακα 1997, σσ. 26-27: Οἱ ὄσιοι Ἀλέξανδρος, Χαρέτης καὶ Ἐπιφάνιος, σ. 49: Ὁ ὄσιος Ἐπιφάνιος (τῆς Κυθρέας).